

## AGENDA

### Bestuurscommissie Gezondheid

---

Datum	:	17 juni 2021
Tijdstip	:	09.30 – 11.30 uur
Locatie	:	Via MS Teams

---

	<b>Onderwerp</b>	<b>Bijlage</b>	<b>Doel</b>
1.	Opening en vaststellen van de agenda	-	Vaststellen
2.	Besluitenlijst 11 februari 2020	Bijlage	Vaststellen
3.	Ingekomen stukken en mededelingen <ul style="list-style-type: none"><li>• Mededeling over de monitor jeugd in het najaar</li><li>• Mededeling over organisatieontwikkeling (mondeling)</li><li>• Mededeling over de hernieuwde erkenning door de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS)</li><li>• Mededeling over het reserveren van de RVP middelen voor het prenataal huisbezoek</li><li>• Mededeling over de noord Nederlandse samenwerking op het gebied van forensische geneeskunde</li><li>• Mededeling over de cijfers vaccinatiegraad RVP</li><li>• Mededeling over een pamflet voor de raadsfracties m.b.t. de gemeenteraadsverkiezingen</li><li>• Oproep en investeringsagenda GGD'en: 600 miljoen voor herstel en versterking van de publieke gezondheid (GGD GHOR NL)</li></ul>	Bijlage	Informeren
4.	Stand van zaken Coronacrisis	Mondeling	Informeren
5.	Tussenrapportage Rookvrije generatie	Bijlage	Informeren / presentatie
6.	Tussenevaluatie Kansrijke start	Bijlage	Vaststellen
7.	Consultatie verlenging financiering JGZ 3.0	Bijlage	Vaststellen
8.	Eerste bestuursrapportage 2021	Bijlage	Bespreken en adviseren aan DB/AB
9.	Zienswijzen begroting '22, begrotingswijziging '21 en jaarrekening '20	Bijlage	Informeren
10.	Impact van corona op publieke gezondheid – vervolg op het Teamsoverleg van 29 april	Mondeling	Bespreken
11.	Rondvraag en sluiting		

## **KORTE CONCLUSIES**

### **Bestuurscommissie gezondheid**

**Datum** : 11-02-2021  
**Locatie** : Via MS Teams

#### **Aanwezig:**

Leden:

P.M. Jonker	L. Boelsma	H. Zonderland (voorzitter)
J. Zoetendal (voorzitter)	E. de Groot	J. B. Wassink (lid Agendacommissie)
G. Wiersma	J.D. de Vries	B. Tol (lid Agendacommissie)
L. de Vries	B. Westerink	G.R. Wielinga (lid Agendacommissie)
E. Verhagen	A. Bouwman	P. IJnsen
E.A. de Ruijter	J. Hoekstra-Sikkema	E.E Gerbrands
M. de Graaf (directeur GGD)	T. Hartman (adjunct-directeur GGD)	S. Weistra (directeur Bedrijfsvoering a.i.)
M. Visser (secretaris)		

#### **Afwezig:**

-

#### **1. Opening en vaststellen agenda**

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom.

*De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.*

#### **2. Conclusies vergadering Bestuurscommissie Gezondheid van 19 november 2020**

*De conclusies worden ongewijzigd vastgesteld.*

#### **3. Ingekomen stukken en mededelingen**

*De Bestuurscommissie Gezondheid neemt kennis van de mededelingen.*

Met betrekking tot de mededeling over *HKZ-certificering* spreekt de heer Zoetendal, namens de Bestuurscommissie Gezondheid, de complimenten uit voor dit resultaat. Het is knap dat GGD Fryslân in de pandemie waarin we ons nu bevinden toch zo'n resultaat op het gebied van kwaliteit kan neerzetten.

#### **4. Stand van zaken corona**

Mevrouw de Graaf schetst de laatste stand van zaken rond de bestrijding van het coronavirus.

Met betrekking tot de stand van zaken rond de vaccinatiecampagne schuift kwartiermaker Nils van Mourik aan om een toelichting te verzorgen.

#### **5. Presentatie JGZ 3.0**

Programmamanager Anneke Zijlstra presenteert het koersdocument JGZ 3.0. De Bestuurscommissie Gezondheid wordt meegenomen in de JGZ koers voor de komende jaren. Agendapunt 6 is hiermee ook direct behandeld.

*De Bestuurscommissie Gezondheid neemt kennis van de presentatie.*

**7. Proces begroting en verlenging programma JGZ 3.0**

Het Programma JGZ 3.0 heeft, door de uitbraak van COVID-19 en de doorstart van het programma medio 2020, vertraging opgelopen. Dit betekent dat het behalen van de afgesproken resultaten binnen de huidige looptijd van het programma in gevaar zijn gekomen. We werken daarom aan een voorstel voor verlenging van het programma met daarbij een dekkingsvoorstel. De Bestuurscommissie Gezondheid wordt gevraagd om in te stemmen met het bijgevoegde procesvoorstel.

*De Bestuurscommissie Gezondheid stemt in met het bijgevoegde procesvoorstel.*

**8. Investeringsvoorstel: Content integratie**

Het investeringsvoorstel voor content integratie wordt besproken. De heer Bouwman merkt op dat de investering voor kunstmatige intelligentie ook interessant voor de landelijke GGD GHOR organisatie kan zijn. Mevrouw de Graaf zegt toe dit mee te zullen nemen naar de landelijke overleggen.

*Na bespreking neemt de Bestuurscommissie Gezondheid het volgende besluit:*

- 1. In te stemmen met het bijgevoegde investeringsvoorstel 'Contentintegratie'.*
- 2. De structurele kosten van € 217.000 op te nemen in de kaderbrief en beschikbaar te stellen in de begroting voor 2022 en verder.*
- 3. De incidentele kosten van € 227.000 beschikbaar te stellen in de begroting van 2022.*

**9. Investeringsvoorstel: Digitale transformatie**

Het investeringsvoorstel voor digitale transformatie wordt besproken. Mevrouw de Graaf geeft aan dat dit een ingewikkeld voorstel is, om de volgende reden: In de reeds toegekende middelen voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering is rekening gehouden met een procesanalist. Deze functie is echter nog niet ingevuld, waardoor er nog niet een goed overzicht van te digitaliseren processen voorhanden is. De reden waarom we het nu toch voorleggen is omdat we voor financiële rust in de gemeentelijke begrotingen willen zorgen. Wanneer we het voorstel op een later moment voorleggen, zijn de middelen niet meegenomen in de begroting voor 2022 en moeten de gemeentelijke begrotingen dus worden gewijzigd.

*Na bespreking neemt de Bestuurscommissie Gezondheid het volgende besluit:*

- 1. In te stemmen met het voorstel om in 2022 middelen ter beschikking te stellen voor het digitaliseren van een of twee (grote) processen.*
- 2. De structurele kosten van € 37.500 op te nemen in de kaderbrief en beschikbaar te stellen in de begroting voor 2022 en verder.*
- 3. De incidentele kosten van € 250.000 beschikbaar te stellen in de begroting van 2022.*

**10. Kaderbrief 2022 – 2025, inclusief zienswijzen**

*De Bestuurscommissie Gezondheid neemt kennis van de tot nu toe ingediende zienswijzen.*

**11. Inhoudelijk deel jaarverslag 2020 – programma Gezondheid**

Mevrouw Weistra presenteert het resultaat over 2020 op hoofdlijnen. Daarnaast neemt de Bestuurscommissie Gezondheid kennis van de inhoudelijke verantwoording over het jaar 2020. De heer J.D. de Vries geeft aan dat er vanuit de Auditcommissie opmerkingen zijn gemaakt over de aansluiting van de teksten op de cijfers. Hierin is nog te verbeteren. Mevrouw de Graaf zegt toe om hier nog aandacht aan te zullen geven.

*De Bestuurscommissie Gezondheid stemt in met de inhoudelijk verantwoording en adviseert het DB om de teksten over te nemen in het jaarverslag over 2020.*

**12. Inhoudelijk deel begroting 2022 – programma Gezondheid**

*De Bestuurscommissie Gezondheid stemt in met de inhoudelijk tekst voor het programma Gezondheid en adviseert het DB om de teksten over te nemen in de begroting voor 2022.*

**13. Rondvraag en sluiting**

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

*De voorzitter bedankt iedereen daarop voor de inbreng en sluit de vergadering.*

## O P L E G N O T I T I E I N F O R M E R E N D

<b>Onderwerp</b>	<b>Ingekomen stukken en mededelingen</b>
<b>Voorstel ter behandeling in</b>	de vergadering van <b>de Bestuurscommissie Gezondheid</b>
<b>Status</b>	<input checked="" type="checkbox"/> Openbaar <input type="checkbox"/> Niet openbaar
<b>Portefeuillehouder</b>	J. Zoetendal
<b>Auteur</b>	Margreet de Graaf
<b>Bijlagen</b>	1. Oproep en investeringsagenda GGD'en: 600 miljoen voor herstel en versterking van de publieke gezondheid (GGD GHOR NL)
<b>Vergaderdatum</b>	17-06-2021
<b>Agendapunt</b>	<b>3</b>

### A. Ingekomen stukken

1. Oproep en investeringsagenda GGD'en: 600 miljoen voor herstel en versterking van de publieke gezondheid (GGD GHOR NL)

### B. Mededelingen

#### 1. Corona Gezondheidsmonitor Jeugd in het najaar

Tijdens en na de coronacrisis is het belangrijk om goed zicht te hebben hoe het gaat met de Nederlandse jongeren en wat zij nodig hebben. Denk bijvoorbeeld aan onderwerpen als eenzaamheid, maar ook aan verslechterde bewegsgewoontes die er door de crisis wellicht zijn ingeslopen. Mogelijke effecten van de coronacrisis op psychisch, emotioneel, sociaal en/of lichamelijk vlak kunnen ook binnen een school hun uitwerking hebben.

Daarom wordt van 20 september tot 26 november 2021 op alle deelnemende reguliere VO scholen in Friesland een Corona Gezondheidsmonitor Jeugd afgenomen onder leerlingen van klassen 2 en 4. Scholen hebben inmiddels op 17 mei een eerste uitnodiging gekregen om deel te nemen. Deze monitor is een extra landelijk, door VWS gefinancierd, onderzoek dat naast de 4-jaarlijkse reguliere Gezondheidsmonitor Jeugd wordt uitgevoerd.

Om straks ook gegevens op gemeentelijk niveau te kunnen analyseren is het belangrijk dat (vrijwel) alle scholen mee gaan doen. Hoe meer scholen meedoen, hoe beter het beeld is dat lokale en landelijke bestuurders krijgen van hoe het gaat met de jeugd.

#### 2. Hernieuwde erkenning door de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS)

De Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS) heeft besloten ons opnieuw een erkenning te verlenen als opleidingsinstelling en opleiders voor het specialisme Maatschappij & Gezondheid en de profielen jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding en forensische geneeskunde. De erkenningstermijn is voor onbepaalde tijd, met ingang van 11 januari 2021. Hierbij is een aantal aanbevelingen meegegeven. Tijdens de periodieke rapportage over 2 jaar zullen wij hier aandacht aan besteden.

### **3. Reserveren van de RVP-middelen voor het prenataal huisbezoek**

In de meicirculaire is duidelijkheid gegeven over de beschikbare RVP-middelen voor uitvoering en systeemaanpassing van het prenataal huisbezoek. Conform eerdere afspraak vragen wij u om deze middelen hiervoor te reserveren en aan ons ter beschikking te stellen.

### **4. Noord Nederlandse samenwerking op het gebied van forensische geneeskunde**

GGD Fryslân, GGD Groningen en GGD Drenthe hebben in een eerder bekrachtigde samenwerkingsovereenkomst (2019) de intentie vastgelegd om gezamenlijk het product Forensische Geneeskunde aan te bieden en uit te voeren in Noord-Nederland. Dit ook conform het beleid en afspraken die zijn gemaakt binnen GGD GHOR Nederland. Deze intentie is nu uitgewerkt en bekrachtigd in een nieuwe samenwerkingsovereenkomst.

### **5. Cijfers vaccinatiegraad RVP**

Half juni verwachten wij het actuele vaccinatiegraad 2020 -rapport. De Friese cijfers momenteel bekend, maar nog niet op gemeentelijk niveau. We zijn daarom nog niet in staat om tijdens de tweede vergadering van de Bestuurscommissie Gezondheid al een analyse te geven. Zodra de cijfers beschikbaar zijn zullen wij deze analyseren en met de leden van Bestuurscommissie Gezondheid delen. Indien deze analyse hiertoe aanleiding geeft, kunnen wij tussentijds een besprekingsmoment plannen. Zo niet, dan verzorgen we een terugkoppeling bij de derde vergadering van de Bestuurscommissie Gezondheid (in oktober).

### **6. Pamflet voor de raadsfracties m.b.t. de gemeenteraadsverkiezingen**

Momenteel werken wij aan een pamflet voor de Friese raadsfracties, waarin wij het belang van publieke gezondheid willen meegeven. Dit pamflet is niet bedoeld om de GGD onder de aandacht te brengen, maar om de schrijvers van de verkiezingsprogramma's te stimuleren om publieke gezondheid mee te nemen in hun verkiezingsplannen.



Aan de informateur  
Mevrouw M.I. Hamer  
De Tweede Kamer  
T.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie  
Postbus 20018  
2500 EA DEN HAAG

Datum: 25 mei 2021  
Kenmerk: D21-079-AR  
Betreft: Oproep en investeringsagenda GGD'en: 600 miljoen voor herstel en versterking van de  
publieke gezondheid

Geachte informateur,

De GGD'en en GHOR-bureaus staan sinds het begin van de coronacrisis vol in de frontlinie. Gezamenlijk, met onze partners in de keten, hebben we een ongekennde operatie neergezet. Iedere Nederlander kan op de GGD rekenen als het gaat om snel en efficiënt testen, traceren en vaccineren. In alle regio's was en is de Directeur Publieke Gezondheid (DPG) met zijn of haar medewerkers de schakel tussen zorg, openbaar bestuur en veiligheid.

Naast deze cruciale rol in de bestrijding van de coronapandemie, staan de GGD'en en GHOR-bureaus voor een minstens even belangrijke, minder zichtbare publieke taak: het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor alle Nederlanders. Nu corona de zwaktes in het systeem van publieke gezondheid heeft blootgelegd, is voor alle betrokkenen duidelijk dat een volgend kabinet ook hier voor urgente keuzes staat. En hoewel de coronacrisis nog volop onderwerp van evaluatie is en nog zal zijn, kunnen sommige keuzes niet wachten. Als Directeuren Publieke Gezondheid zien wij vier zaken die hoe dan ook in de komende kabinetsperiode moeten worden geregeld.

1. Een structurele investering in herstel én versteviging van het fundament van de publieke gezondheidszorg, inclusief infectieziekten bestrijding en de basis van de jeugdgezondheidszorg.
2. Realiseren van de hoognodige verschuiving van ziekte en zorg, naar gezondheidsbevordering en leefstijl, door te voorzien in een basis preventie infrastructuur in elke regio.
3. Versterken van de informatievoorziening van en door de publieke gezondheid.
4. Het opzetten van een robuuste, slagvaardige crisisorganisatie en uitvoeringsinfrastructuur, toegerust en voorbereid op gezondheidscrisises (zoals een pandemie).

In deze brief gaan we in op de maatregelen en investeringen waartoe het nieuwe kabinet moet besluiten om deze vier zaken geregeld te krijgen. Om er zo voor te zorgen dat de basis van onze publieke gezondheidszorg weer op orde komt. En om er tegelijkertijd voor te zorgen dat Nederland beter is toegerust en voorbereid op de voorzienbare gezondheidsuitdagingen in de nabije toekomst.

### **Herstel én versterking van het fundament van de publieke gezondheidszorg**

Mensen beschermen tegen gezondheidsrisico's waar ze zelf nauwelijks invloed op hebben is dé kerntaak van de publieke gezondheidszorg en daarmee van de GGD'en. Naast het opsporen en bestrijden van infectieziekten en het vaccineren ter bescherming van individu en samenleving werken de GGD'en en GHOR-bureaus aan een gezonde en veilige leefomgeving, waarbinnen thema's als luchtkwaliteit, veiligheid en zorgcontinuïteit belangrijk zijn. De DPG is in tijden van crisis en rampen, zoals zichtbaar is tijdens de Coronacrisis, belast met de zorgcontinuïteit in de Veiligheidsregio en zorgt voor verbinding tussen de zorgsector en het openbaar bestuur.

Hoewel duizenden GGD'ers naast de coronabestrijding ook dit enorme takenpakket in de lucht hielden, heeft de coronacrisis pijnlijk blootgelegd dat de basis piept en kraakt.

Gezondheidsbescherming, als taak neergelegd bij de gemeenten, heeft het te lang verloren van andere budgettaire noden, waardoor GGD'en geleidelijk steeds verder zijn uitgekleeft. Op veel plekken in het land is deze overheidstaak te zeer verschaald, wat zich bij de opschaling in de crisis extra deed voelen.

Naast een tekort aan voorzieningen, middelen en mensen, nodig om in crisissituaties snel te kunnen opschalen, signaleren we dat de basis op verschillende punten dringend versterking behoeft. Vooral daar waar de echte basis voor een gezonde en kansrijke start wordt gelegd: in de jeugdgezondheidszorg. Duizenden professionals, merendeels werkzaam bij GGD'en, ervaren dat hier meer nodig is om alle ouders en kinderen eenzelfde basis aan gezondheidsbescherming en -ondersteuning te kunnen bieden. Onze professionals zien welke extra hulp nodig is, maar kunnen die alleen bieden wanneer gemeenten ruimte hebben om daarvoor kiezen. Deze facultatieve infrastructuur in de (preventieve) jeugdgezondheidszorg vergroot de risico's op een ongelijke start, wat de druk op gemeentelijke ondersteuning en jeugdzorg op termijn doet toenemen.

Herstel én versterking van het fundament van gezondheidsbescherming is dus dringend geboden. Daarvoor is nodig dat een volgend kabinet fors investeert in het wegwerken van achterstallig onderhoud, over de volle breedte van de publieke gezondheidszorg, als ook structureel investeert in versterking. Concreet gaat het dan om:

- Het vaststellen van een basispakket met gezondheidsbeschermende maatregelen waarop alle Nederlanders kunnen rekenen, ongeacht de gemeente waarin ze wonen.

- Het landelijk voorzien in structureel budget, toereikend om over de volle breedte van het GGD-takenpakket, de kennis, kunde, menskracht en middelen van elke GGD-regio op orde te brengen.
- Extra versterking van de jeugdgezondheidszorg, door landelijk structureel budget veilig te stellen voor het leveren van een integraal pakket aan jeugdgezondheidszorg aan ieder opgroeiend kind, ongeacht de gemeente waarin het woont.
- Een extra structurele investering in de gezondheidsbeschermende taken van de GGD'en: 100 miljoen euro voor Infectieziekten bestrijding, 25 miljoen euro voor versterking van het brede GGD-takenpakket (van SOA-bestrijding tot toezicht kinderopvang en van medische milieukunde tot de lijkschouw) en 300 miljoen euro voor versterking van de jeugdgezondheidszorg.

### **Realiseer de verschuiving van ziekte en zorg naar gezondheidsbevordering en leefstijl**

Meer aandacht voor gezondheid en preventie was al onomstreden, maar de coronacrisis heeft dit versterkt. Zo lang we de focus niet verleggen naar gezondheid en preventie, in plaats van bijna uitsluitend op ziekte en zorg, dreigen gezondheidsverschillen en ziektelasten alleen maar verder toe te nemen. Het is hoognodig om de goede aanzet van het Nationale Preventieakkoord nu door te zetten en de krachten verder te bundelen. Nu is het moment voor een kabinet om door te pakken met een aanpak die echt inzet op een gezondere samenleving, met meer gezonde levensjaren en lagere maatschappelijke kosten.

Naast een blik op een gezonde toekomst is nodig dat er structureel en substantieel wordt geïnvesteerd in een nieuwe, brede en samenhangende aanpak. Met landelijk ambities en een regionale uitvoering. Waarbij landelijke sturing op randvoorwaarden borgt dat meer gezondheid en kansengelijkheid worden ontwikkeld. En waar lokaal en regionaal verantwoordelijkheid wordt genomen om gezondheidswinst te realiseren in en met een netwerk van partijen.

GGD'en zijn als vanzelfsprekend betrokken bij de vele gezondheidsarrangementen en preventie initiatieven, lokaal en regionaal. Het ligt dan ook voor de hand om gezondheidsbevordering ook wettelijk als taak bij de GGD'en te beleggen en ze een coördinerende rol te geven in de regionale infrastructuur.

Kortweg zien wij dat het volgende nodig is om de omslag naar meer gezondheid, met meer gezonde mensen en meer gezonde levensjaren, ook echt te gaan maken:

- Creëer structurele niet-vrijblijvende preventie-infrastructuren per regio. Bijvoorbeeld door per GGD-regio gezamenlijke, controleerbare gezondheidsdoelen te stellen. Leg deze aanpak vast in een niet-vrijblijvend meerjarenplan voor het bevorderen van gezondheid in de (sub)regio.



- Werk de wettelijke basis voor gezondheidsbevordering en de regionale preventie-infrastructuur uit in de Wet Publieke Gezondheidszorg en neem spiegelbepalingen op in aanpalende wetgeving.
- Zorg voor structurele financiering van deze regionale preventie-infrastructuur door te voorzien in een regionaal preventiefonds, te vullen vanuit in ieder geval de Rijksoverheid, de zorgverzekeraars en de gemeenten, maar waaraan mogelijk het bedrijfsleven ook bijdraagt. Dit fonds borgt dat preventieactiviteiten structureel mogelijk zijn.
- Stel een structureel budget van 50 miljoen euro beschikbaar voor financiering van de GGD-rol in preventie.
- Voorzien in landelijke normering voor een basisinfrastructuur en een landelijke programmering, zodat iedere inwoner van Nederland toegang heeft tot dezelfde basis voor een gezond leven.
- Investeer in goede data en wetenschappelijk onderzoek voor en modernisering van gezondheidsbevordering, zodat de nieuwste kennis en juiste interventies kunnen worden ingezet om de gezondheidswinst te vergroten.

### **Versterk de informatievoorziening van en door de publieke gezondheid**

De fixatie op de 'dagelijkse cijfers' in de coronacrisis (of het ontbreken ervan) is illustratief voor de kwetsbaarheid van betrouwbare data en het belang van een goede informatievoorziening. Het heeft ook heel duidelijk gemaakt dat dringend moet worden geïnvesteerd in een betrouwbare, functionele en veilige informatievoorziening. Niet alleen ten behoeve van de effectieve en efficiënte uitvoering van publieke gezondheidstaken door de GGD'en, maar ook in de communicatie en uitwisseling met systemen van externe en landelijke diensten.

Informatievoorziening is steeds meer verworden tot een noodzakelijke randvoorwaarde voor het functioneren van de GGD'en, maar ook voor andere organisaties in de zorg- en preventieketen. Naast dat ook hier de basis versterking behoeft, vereist het terrein van de informatievoorziening dat tegelijk ook een sprong voorwaarts wordt gemaakt. Dit om beter te kunnen inspelen op toekomstige ontwikkelingen als AI en e-health-toepassingen. Versterking van de landelijke informatievoorziening van en door de publieke gezondheidszorg vraagt van het nieuwe kabinet:

- Een jaarlijkse investering op Rijksniveau, waardoor een landelijke inrichting van de informatievoorziening mogelijk wordt.
- Dat additioneel wordt geïnvesteerd in middelen en ruimte bij de GGD'en, om landelijk en in samenhang met partners in de gezondheidsketen, een landelijke architectuur in te richten en een sterke regie op de informatievoorziening te voeren.
- In totaal gaat het om een extra investering van 100 miljoen euro.

## **Stappen voor een robuuste, slagvaardige uitvoerings- en crisisorganisatie**

GGD'en zijn een stevige crisispartner in de nationale pandemiebestrijding gebleken. De lokale en regionale wortels, als ook de mogelijkheid om vanuit de reguliere taak op te kunnen schalen, is daarbij zowel een sterkte als een zwakte gebleken. Grootste structurele knelpunt in opschaling en uitvoering is, naast het tekort aan mensen en middelen, vooral gelegen in een nationaal onvoldoende uitgewerkte rolverdeling. Coördinatie en regie op inhoud en uitvoering tussen partners en tussen het landelijke en regionale niveau moet beter, zodat meer als één partij kan worden opgetreden.

Het is duidelijk dat er werk te doen is om beter voorbereid te zijn op een volgende gezondheids crisis. Voor een slagvaardige crisisorganisatie is daarom nodig dat het nieuwe kabinet met spoed beslist tot:

- Een bindende opdracht voor uitwerking van een robuuste crisisinfrastructuur, met landelijk vastgelegde structuren en middelen, gezamenlijk uit te werken spelregels en helder vast te leggen bestuurlijke lijnen.
- Een wettelijke grondslag voor landelijke coördinatie bij gezondheids crises, die vanwege de gewenste verwevenheid met de inhoudelijk-deskundige lijn, meest logisch bij het RIVM kan worden belegd.
- GGD'en en RIVM te voorzien van ruimte, middelen en mandaat om de benodigde organisatie en ondersteuning, als ook de onderlinge relatie in gezondheids crises, verder te ontwikkelen en uit te werken.
- Voor het versterken en landelijk aansluiten van de GGD-crisisinfrastructuur een structureel bedrag van 25 miljoen euro te reserveren.

## **Tot slot**

Het klinkt logisch. We investeren in dijken om droge voeten te houden, in onderwijs voor de beste kansen voor onze kinderen, in goede zorg voor wanneer we ziek worden. Allemaal collectieve zaken waar we nu in investeren, om grotere ellende op langere termijn te voorkomen. Toch hebben we dit verzaakt op het terrein van de publieke gezondheidszorg. Om grotere ellende te voorkomen en om beter te zijn voorbereid op toekomstige gezondheids crises moeten we het fundament dringend herstellen en versterken. Dat duldt geen uitstel meer.

Voor de publieke gezondheid is een forse structurele investering uit de Rijksbegroting nodig. Voor de investeringsagenda die wij als Directeuren Publiek Gezondheid hier aanreiken, is een extra jaarlijkse investering nodig van minimaal 600 miljoen euro. Deze investeringsagenda wordt ondersteund door alle voorzitters van de GGD-besturen die de Bestuurlijke Adviescommissie Publieke Gezondheid vormen.

Met deze dringende investeringen zorgt het nieuwe kabinet in de eerste plaats voor meer mensen in de publieke gezondheidszorg: artsen, epidemiologen, milieudeskundigen, informatietechnologen en al die andere professionals die we de komende jaren hard nodig gaan hebben.

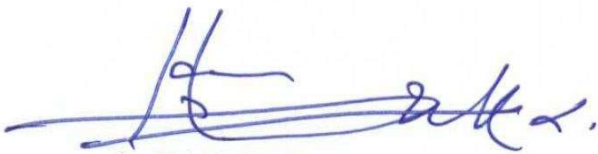
Maar naast deze budgettaire stappen, vragen we dat een kabinet ook bestuurlijk en organisatorisch de stappen zet die wij in deze brief benoemen. Stappen waardoor er ruimte komt voor het inzetten op meer gezondheid voor alle Nederlanders. Ruimte om vanuit de lokale en fijnmazige professionele basis die GGD'en hebben, snel orde op zaken te kunnen stellen. En om recht te doen aan de uitvoering van onze belangrijke publieke taak: het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van en voor alle Nederlanders.

Namens de 25 Directeuren Publieke Gezondheid,



André Rouvoet

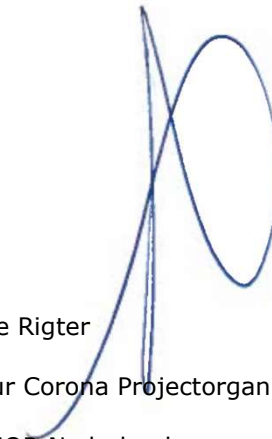
Voorzitter GGD GHOR Nederland



Hugo Backx

Algemeen directeur

GGD GHOR Nederland



Nicolette Rigter

Directeur Corona Projectorganisatie

GGD GHOR Nederland



# Tussenrapportage mei 2021

Project Rookvrije Generatie Fryslân | 2019 t/m 2022



Rookvrije Generatie Fryslân  
mei 2021

## Voorwoord

Voor u ligt de tussenrapportage van het programma Rookvrije Generatie Fryslân. Eind 2018 kreeg GGD Fryslân vanuit uw commissie daar opdracht voor. De ambitie was en is dat kinderen in Fryslân rookvrij kunnen opgroeien en we dromen er van dat in 2040 geen kinderen meer (beginnen met) roken. **We informeren u graag over de reeds behaalde resultaten van de eerste helft van de programmaperiode (2019-2020) en over plannen voor de tweede helft (2021 en 2022).**

In 2019 zijn wij als programmaleiders vol enthousiasme begonnen aan het uitwerken van het programma en doelstellingen daarvan. Na het opstellen van een programmaplan met verschillende projecten hebben we uiteenlopende acties opgestart en activiteiten uitgevoerd. Natuurlijk hebben we dit niet alleen gedaan, maar samen met onder meer collega's jeugdgezondheidszorg, gezondheidsbevordering en -beleid en met partners in het werkveld.

In deze rapportage leest u over die verschillende projecten. Allereerst over de samenwerking in de provincie middels de Friese Preventieaanpak. Daarna over de verschillende kindomgevingen die al rookvrij zijn, zoals scholen en vele kinderopvanglocaties en omgevingen die op weg zijn naar rookvrij, waaronder (sport)verenigingen, speeltuinen en bedrijven/organisaties. Om (kind)omgevingen rookvrij te maken is het belangrijk dat minder Friezen op minder plekken roken en de stoppen met roken-zorg laagdrempelig toegankelijk is. Daarom hebben we stoppen met roken-coaches opgeleid die volgens een erkende methode ondersteuning kunnen bieden aan inwoners van Fryslân die een begeleide stoppoging willen doen. Rookvrije Generatie Fryslân focust zich op doelgroepen die niet of nauwelijks bereikt worden door reguliere stoppen met roken-zorg of voor wie dat niet laagdrempelig bereikbaar vindt. Voorbeelden van dergelijke doelgroepen zijn jongeren, statushouders, chronisch zieken, mensen die niet of nauwelijks mobiel zijn, mensen met lage SES en/of beperkte gezondheidsvaardigheden en/of taal- of communicatieproblemen. Daarnaast voeren we publiekscampagnes uit.

Onmisbaar onderdeel van een programma is monitoring en evaluatie. In de infographic vindt u daarom cijfers over onder meer het percentage rokers, rookvrije schoolpleinen, het aantal gemeenten met rookvrije plannen en het bereik van campagnes en de stoppen met roken-zorg.

De komende tijd ligt onze focus op rookvrij tijdens zwangerschap, in samenwerking met Kansrijke Start en rookvrij in de jeugdgezondheidszorg. Daarnaast blijven we alle Friese gemeenten ondersteunen bij uitvoering van rookvrije plannen in bijvoorbeeld sportakkoorden en andere gemeentelijke beleidsterreinen.

Met vriendelijke groet,



**Akke Hofstee** en **Ciska Hiemstra**  
programmaleiders Rookvrije Generatie Fryslân







## Contactgegevens

Heeft u een vraag of wilt u meer weten? Neem dan contact met ons op:

- Algemeen:  
Rookvrije Generatie Fryslân  
[rookvrijegeneratie@ggdfryslan.nl](mailto:rookvrijegeneratie@ggdfryslan.nl)
- Programmaleiders Rookvrije Generatie Fryslân:  

Ciska Hiemstra <a href="mailto:c.hiemstra@ggdfryslan.nl">c.hiemstra@ggdfryslan.nl</a> 088 – 22 99 166	Akke Hofstee <a href="mailto:a.hofstee@ggdfryslan.nl">a.hofstee@ggdfryslan.nl</a> 088 – 22 99 358
---	---
- Of neem contact op met uw lokale contactpersoon ([gezondheidsbevorderaar](#) of [adviseur gezondheidsbeleid](#)) van GGD Fryslân.



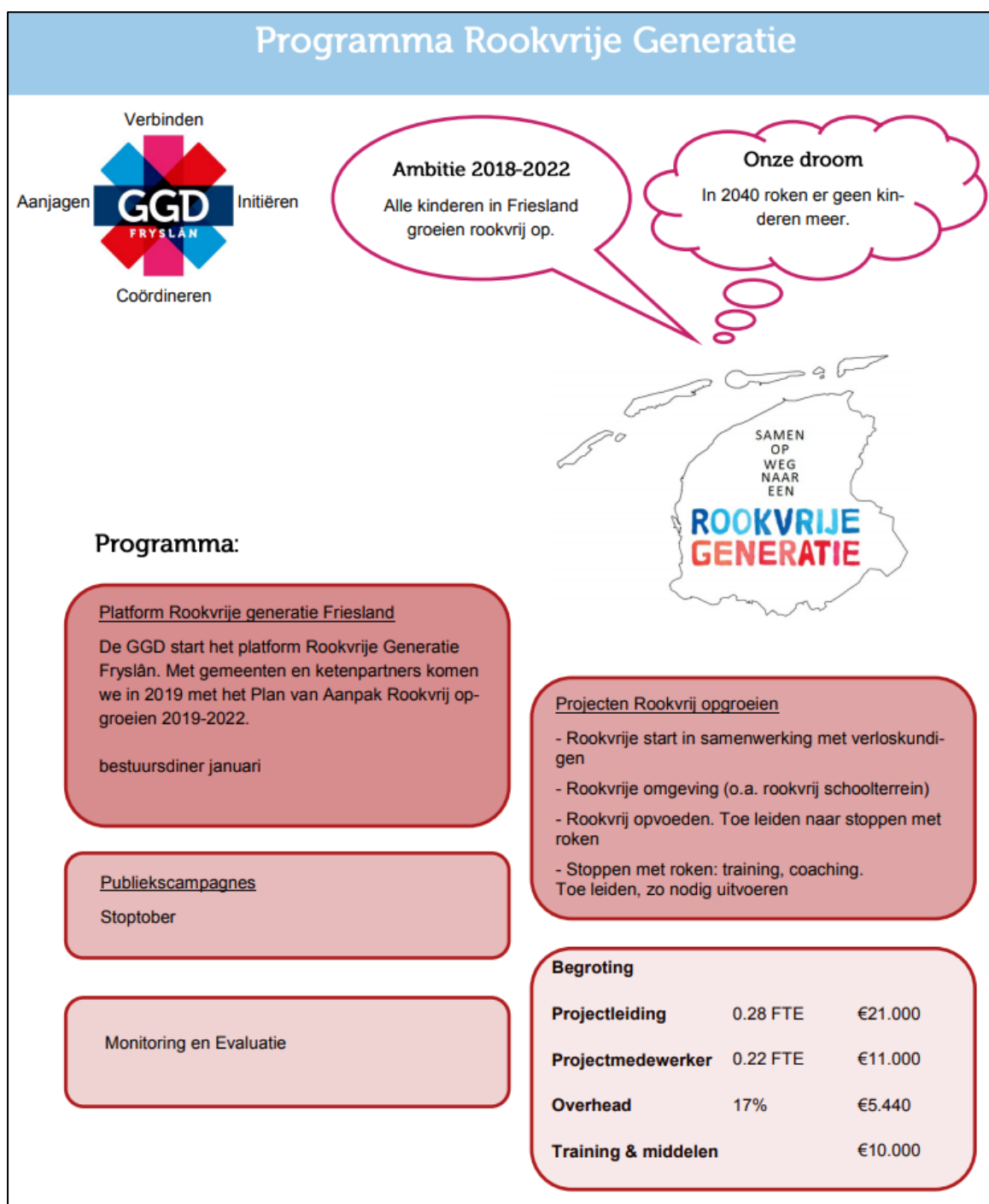
# Inhoud

Voorwoord .....	2
Contactgegevens .....	3
Start   Bestuurscommissie Gezondheid 4 oktober 2018 .....	5
1. Platform Rookvrije Generatie Fryslân .....	6
2. Rookvrije start.....	6
3. Rookvrij opgroeien. ....	6
4. Rookvrije omgeving.....	6
5. Rookvrije kinderopvang .....	6
6. Rookvrije schoolterreinen.....	6
7. Rookvrij sporten. ....	7
8. Spelen en recreëren.....	7
9. Stoppen met roken.....	7
10. Publiekscampagnes. ....	7
11. Monitoring en evaluatie. ....	7
Gerealiseerd   mei 2021.....	8
1. Platform Rookvrije Generatie Fryslân.....	8
a. Hoe worden gemeenten betrokken bij de activiteiten?.....	8
b. Op welk niveau zijn gemeenten betrokken (ambtelijk en/of bestuurlijk)? .....	8
c. Regiefunctie programmaleiders.....	8
d. Ontwikkelen keuzemenu preventieve interventies. ....	9
e. Organiseren regiobijeenkomsten. ....	9
f. Ondersteuning bedrijfsleven.....	9
g. Ondersteuning Omgevingswet.....	10
h. Koppeling met overige sectoren. ....	10
i. Rookvrije Generatie in de reguliere werkzaamheden.....	11
j. Rookvrije organisatie.....	11
2. Rookvrije start.....	11
3. Rookvrij opgroeien .....	11
4. Rookvrije omgeving.....	12
5. Rookvrije kinderopvang .....	12
6. Rookvrije schoolterreinen.....	13
7. Rookvrij sporten. ....	13
8. Spelen en recreëren.....	14
9. Stoppen met roken.....	14
10. Publiekscampagnes. ....	15
11. Infographic - cijfers in beeld .....	16



# Start | Bestuurscommissie Gezondheid 4 oktober 2018

In het overleg van 4 oktober 2018 is besloten het programma Rookvrije Generatie Fryslân op te starten met ingang van november 2018 voor de eerste termijn van vier jaar. Als eerste is een programmaplan gemaakt op basis van onderstaande infographic.





Op basis van de infographic zijn 11 projecten bedacht. De inhoud van het programma wordt hieronder opgesomd. Op verschillende momenten zijn ambtenaren en bestuurders hierover geïnformeerd. In het volgende hoofdstuk worden de resultaten tot nu toe beschreven.

### 1. Platform Rookvrije Generatie Fryslân.

Er wordt een platform gestart met een provinciale aanjaagrol ten behoeve van de versterking van de lokale aanpak. Het doel van het platform is opstellen, coördineren en uitvoeren van een plan van aanpak Rookvrije Generatie Fryslân. Het platform heeft een adviesrol richting gemeenten en ketenpartners en werkt samen met diverse collega's aan rookpreventie. We starten een platform Rookvrije Generatie Fryslân op met gemeenten en ketenpartners om in 2019 te komen met het plan van aanpak Rookvrije Generatie Fryslân 2019-2022. Over het algemeen valt met een programmatische aanpak met een mix van maatregelen (zowel gericht op individueel gedrag als maatschappelijke determinanten) het grootste gezondheidseffect te verwachten. Een bestuursdiner in januari zal een mooie kick-off van het platform zijn.

### 2. Rookvrije start.

Roken tijdens de zwangerschap vergroot het risico op complicaties, ernstige gezondheidsproblemen bij het kind, overlijden van het kind en nadelige gevolgen op de lange termijn, zoals gedragsproblemen en verminderd cognitief functioneren. Ook meerroken, bijvoorbeeld omdat de partner rookt, vergroot de risico's. Verloskundigen zijn op de hoogte van de mogelijkheden voor begeleiding Stoppen met Roken in de buurt. Verloskundigen maken het roken bespreekbaar en verwijzen ouders door voor begeleiding Stoppen met Roken. Samenwerking tussen de Verloskundige Samenwerkingsverbanden (VSV) en de jeugdgezondheidszorg. We bereiken zo:

- Rokende ouders zijn in beeld, krijgen begeleiding bij Stoppen met Roken.
- Ouders die voor of tijdens de zwangerschap gestopt zijn, zijn in beeld, jeugdgezondheidszorg kan monitoren op terugval.

### 3. Rookvrij opgroeien.

Meerroken is erg schadelijk voor opgroeiende kinderen. We weten dat kinderen van rokende ouders later zelf vaker ook gaan roken. Het is de taak van de jeugdgezondheidszorg om ouders te motiveren om te stoppen met roken en toe te leiden naar effectieve hulp. We bereiken zo: Bespreekbaar maken van Stoppen met roken met ouders en een hen stopadvies geven. Rookvrije ouders Kinderen beschermen tegen meerroken.

### 4. Rookvrije omgeving.

Het stimuleren en ondersteunen van rookvrij maken van de kind-omgevingen.

### 5. Rookvrije kinderopvang.

Een kinderopvang moet een veilige en gezonde omgeving zijn voor jonge kinderen. Ze mogen daar geen risico lopen om rook in te ademen. En zelfs rookresten (zogenaamde derdehands rook) die achterblijven in haren en kleding zijn schadelijk. Kinderen krijgen deze stoffen binnen door inademen, aanraken en inslikken.

### 6. Rookvrije schoolterreinen.

Scholen zijn verplicht voor 2020 hun schoolpleinen rookvrij te maken zodat kinderen rookvrij de school kunnen betreden.



## 7. Rookvrij sporten.

Sporten is gezond, terwijl (mee)roken erg schadelijk is voor de gezondheid. Roken en sport passen niet bij elkaar. Als kinderen anderen zien roken lijkt dat normaal en misschien zelfs aantrekkelijk. Zeker als zij mensen zien roken naar wie zij opkijken, zoals sporters, trainers en ouders. Zien roken doet roken.

## 8. Spelen en recreëren.

Bij een gezonde en veilige omgeving voor kinderen horen ook rookvrije speelplekken. Voorbeelden van deze speelplekken zijn speeltuinen, kinderboerderijen, buitenzwembaden en scoutingterreinen. Geen sigaretten waar kinderen zich aan kunnen branden, of die ze in hun mond kunnen stoppen.

## 9. Stoppen met roken.

We leiden ouders en jeugd toe naar gekwalificeerde Stoppen met Roken-coaches. Daar waar hier niet in voorzien kan worden zetten we eigen coaches in. Doel is dit te beëindigen wanneer reguliere hulpverlening voldoende aanbod heeft.

Hier toe leiden we Stoppen met Roken (SMR) coaches op. De SMR-coaches werken vanuit de GGD en hebben als doelgroep jongeren, nieuwkomers en volwassenen. De SMR-coach biedt begeleiding bij het stoppen met roken. Deze begeleiding zal bestaan uit het geven van groepstrainingen en ook individuele begeleiding. We bereiken zo dat we adequate begeleiding beschikbaar hebben en ouders en jeugd kunnen helpen om te stoppen met roken.

## 10. Publiekscampagnes.

Landelijke campagnes en binnen het platform geïnitieerde campagnes worden uitgevoerd. Ondermeer het onder de aandacht brengen van de Wereld Niet Roken dag en Stoptober.

## 11. Monitoring en evaluatie.

Effecten van beleid en interventies om het gezondheidspotentieel te benutten vragen om een lange adem. Het identificeren van realistische en relevante korte en lange termijndoelen, zowel qua proces als gezondheidsmaat, is noodzakelijk om voortgang te monitoren en zo nodig tussentijds bij te sturen. We hebben de ambitie om deel te nemen aan wetenschappelijk onderzoek, i.s.m. de Alliantie Nederland Rookvrij.



# Gerealiseerd | mei 2021

## 1. Platform Rookvrije Generatie Fryslân.

GGD Fryslân bedient alle achttien gemeenten in de provincie. Actiepunten uit het landelijk preventieakkoord (LPA) worden in samenspraak met gemeenten vertaald naar een Friese Preventieaanpak (FPA). Binnen deze aanpak zoeken we aanknopingspunten voor rookvrije omgevingen in verschillende levensfasen. Onder de noemers rookvrije start, rookvrij opgroeien, rookvrij spelen, rookvrij leren, rookvrij werken en rookvrije vrije tijd formuleren we concrete doelen en activiteiten voor de provincie of individuele gemeenten. Belangrijk binnen de FPA is integraliteit bij de promotie van een gezonde leefstijl. Aandacht voor samenhang tussen de leefstijlthema's uit het LPA (roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht) en onderliggende factoren als sociaaleconomische gezondheidsverschillen en armoede zijn vanzelfsprekend onderdeel van de FPA. En, naast de drie thema's uit het landelijk preventieakkoord, voegt GGD Fryslân in het FPA Psychosociale Gezondheid toe.

### a. Hoe worden gemeenten betrokken bij de activiteiten?

In september 2018 is op bestuurlijk niveau gekozen om in te zetten op rookvrije generatie. In 2019 is het programma Rookvrije Generatie Fryslân gestart met de opdracht een meerjarenplan te maken. Hiervoor is als eerste een behoeftepeiling onder de gemeenten uitgevoerd. De opgehaalde resultaten worden getoetst bij stakeholders van Rookvrije Generatie Fryslân en meegenomen in het FPA. Tussentijds worden de gemeenten door adviseurs publieke gezondheid van de GGD bijgepraat. In november 2019 hebben gemeenten een update gekregen over de stand van zaken van Rookvrije Generatie Fryslân in een breed overleg over leefstijlthema's. Eind 2019 hebben Friese bestuurders voor een vertaling van het landelijk preventieakkoord naar de Friese Preventieaanpak gekozen en daarmee opnieuw gekozen voor integrale aanpak op diverse leefstijlthema's, waaronder preventie van roken.

### b. Op welk niveau zijn gemeenten betrokken (ambtelijk en/of bestuurlijk)?

Gemeenten worden zowel bestuurlijk als ambtelijk betrokken bij Rookvrije Generatie Fryslân en de FPA. Bestuurders hebben via een besluit in de bestuurscommissie Gezondheid in 2018 gekozen voor Rookvrije Generatie en in 2019 voor de FPA en gelijktijdig voor het programma Kansrijke Start, waarin ook een belangrijke ambitie staat in het kader van rookvrij opgroeien. Op ambtelijk niveau is samenwerking bij de planvorming voor Rookvrije Generatie Fryslân en bij de uitvoering van activiteiten om te komen tot een Rookvrij Fryslân. Binnen gemeenten zoeken we naar samenwerking met verschillende afdelingen, naast volksgezondheid, bijvoorbeeld sociaal domein, participatie en werk, gebiedsteams en jeugd, onderwijs en sport. Vanuit de GGD zijn niet alleen de programmaleiders Rookvrije Generatie Fryslân betrokken maar nadrukkelijk ook de medewerkers jeugdgezondheidszorg, adviseurs gezondheidsbevordering, adviseurs gezondheidsbeleid en anderen.

### c. Regiefunctie programmaleiders.

Belangrijk voor het uitvoeren van de ondersteuning aan alle gemeenten in Fryslân is de regiefunctie van de programmaleiders Rookvrije Generatie Fryslân. In deze functie is GGD Fryslân een aanjager, initiator, verbinder en coördinator om te komen tot een rookvrije generatie in Fryslân. De programmaleiders focussen op het creëren van een breed draagvlak voor Rookvrije Generatie. Ook mobiliseren ze gemeenten, organisaties, bedrijven en inwoners om preventieve activiteiten uit te voeren en dragen ze bij aan het aanbieden van stoppen met



roken-ondersteuning in de hele provincie. De programmaleiders Rookvrije Generatie Fryslân faciliteren de adviseurs publieke gezondheid in alle 18 gemeenten, zodat zij hun adviesrol en ondersteuning bij de uitvoering om te komen tot rookvrije omgevingen goed vorm kunnen geven. De programmaleiders zijn verantwoordelijk voor monitoring van de resultaten en sluiten hierbij aan op bestaande monitors van collega's, van landelijke partijen als het RIVM en van samenwerkingspartner Aletta Jacobs School of Public Health. GGD Fryslân zet in op het borgen van beleid en uitvoering rondom Rookvrije Generatie en andere thema's uit het LPA en de FPA, zodat na afloop van het programma blijvende aandacht is voor Rookvrije Generatie.

Specifiek heeft GGD Fryslân de ambitie om de komende twee jaar (2020 en 2021) in 80% van alle nieuwe nota's Gemeentelijk Gezondheidsbeleid, of separate gemeentelijke nota's voor Rookvrije Generatie en aanverwante nota's doelstellingen voor Rookvrije Generatie of Rookvrije Omgevingen op te nemen. Op langere termijn, tot circa 2025 streeft GGD Fryslân ernaar dat in 100% van de nieuwe nota's dergelijke doelstellingen zijn opgenomen.

**d. Ontwikkelen keuzemenu preventieve interventies.**

GGD Fryslân gaat op grond van de resultaten van de inventarisatie bij gemeenten een provinciaal keuzemenu aanbieden om per gemeente op maat preventieve activiteiten in te zetten. Gedacht kan worden aan adviseren over rookvrije (gemeente)organisaties, subsidievoorwaarden voor vrijetijdsevenementen, advisering in het kader van de omgevingswet, versterken lokaal laagdrempelig aanbod voor stoppen met roken ondersteuning.

Dit keuzemenu is klaar en is 30 april 2021 per e-mail gedeeld met de ambtenaren Volksgezondheid van de Friese gemeenten. Hen is gevraagd de menukaart te delen met collega's die bezig zijn met sport, economische zaken (voor bedrijven) en participatie en inclusie. De menukaart is tevens opgenomen in de nieuwsbrief van de Friese Preventieaanpak en zal toegevoegd worden aan de websites [www.ggdfryslan.nl](http://www.ggdfryslan.nl) en [www.friesepreventieaanpak.nl](http://www.friesepreventieaanpak.nl).

**e. Organiseren regiobijeenkomsten.**

In verband met coronamaatregelen zijn niet alle voorgenomen bijeenkomsten uitgevoerd zoals gepland. Daarnaast heeft afstemming met andere preventieprogramma's in de provincie, en de Friese Preventieaanpak, de bijeenkomsten vertraagd.

- In september 2020 is de startbijeenkomst Friese Preventieaanpak georganiseerd.
- In november 2020 heeft de Leefstijlbijeenkomst Friese Preventieaanpak plaatsgevonden.
- Op 25 maart 2021 organiseerden Nuchtere Fries en Rookvrije Generatie Fryslân een online inspiratiebijeenkomst voor het onderwijs: 'Heldere school met rookvrij schoolterrein' over de uitdagingen van roken-, alcohol- en drugspreventie in het onderwijs.
- In 2021 zullen nog twee bijeenkomsten worden gepland met als doel inspiratie, kennisdeling en -uitwisseling.

**f. Ondersteuning bedrijfsleven.**

De programmaleiders willen in navolging van de ambities onder de kop Rookvrije Organisaties uit het LPA de komende twee jaar minimaal vijf Friese bedrijven ondersteunen bij het creëren van een rookvrije werkomgeving. In 2019 zijn hiervoor de eerste contacten gelegd. In 2020 en 2021 wordt verder aan deze doelstelling gewerkt samen met gemeenten waarin deze bedrijven gevestigd zijn. Minimaal twee van deze bedrijven hebben overwegend werknemers met lage



SES en/of beperkte gezondheidsvaardigheden. Concreet hebben deze bedrijven rookvrije gebouwen en terreinen en bieden ze stoppen met roken-ondersteuning aan werknemers en/of bespreken de bedrijfsartsen van deze organisaties roken standaard in hun consulten met werknemers. Er is reeds resultaat geboekt bij de volgende bedrijven en organisaties:

- Bedrijf bouwsector: 9 medewerkers zijn in begeleiding voor stoppen met roken. Het bedrijf is tevens bezig rookvrij beleid op te stellen en wil komen tot een rookvrij terrein (na de bouwvak 2021). Door coronamaatregelen loopt dit proces wel wat vertraging op.
- Culturele organisatie: mede door ondersteuning en advies van programmaleider zijn alle locaties en terreinen rookvrij en is er rookbeleid opgesteld. Er is stoppen met roken-begeleiding aangeboden aan de medewerkers.
- Meerdere gemeenten in Fryslân zijn actief om een rookvrije organisatie te worden, inclusief rookvrije terreinen. Dit doen ze op verschillende manieren, zoals het uitvoeren van een enquête onder medewerkers over rookvrije omgevingen, het opstarten van een werkgroep rookvrije organisatie en het aanbieden van stoppen met roken-zorg aan medewerkers.
- Er wordt een zorgorganisatie begeleidt bij haar ambitie om een rookvrije organisatie te worden. Door middel van deelname medewerkers aan Stoptober. In verband met corona uitgesteld naar 2021.
- Er zal een Waterbedrijf worden begeleid bij de ambitie om een rookvrije organisatie te worden. In verband met corona uitgesteld tot onbekende datum. GGD Fryslân blijft contact houden en op verzoek ondersteuning aanbieden.

#### g. **Ondersteuning Omgevingswet**

De programmaleiders onderzoeken samen met de projectleider Omgevingswet de mogelijkheden voor rookvrije omgevingen via de omgevingsvisies van gemeenten. Ook ondersteunen zij zelf gemeenten of faciliteren ze collega's publieke gezondheid in gemeenten om te komen tot rookvrije gemeenten en gemeentelijke gebouwen. De ambitie voor eind 2021 is dat 25% van de gemeenteorganisaties rookvrij is.

#### h. **Koppeling met overige sectoren.**

GGD Fryslân werkt samen met veel organisaties en stakeholders. In 2019 is samenwerking gestart met lokale partijen zoals;

- Verslavingszorg Noord Nederland (VNN)
- De Friese ziekenhuizen
- Verloskundigen in Friesland (i.h.k.v. lokale coalities voor het programma Kansrijke Start)
- Zorgverzekeraar De Friesland
- Sport Fryslân
- Gebiedsteams/wijkteams
- Diverse welzijnsorganisaties
- Het lokale bedrijfsleven.





Aanvullend zullen de programmaleiders bewonersinitiatieven en maatschappelijke organisaties ondersteunen of de collega's publieke gezondheid in gemeenten faciliteren daarbij. En zal vanuit de Friese preventieaanpak de samenwerking met diverse organisaties versterkt worden.

i. **Rookvrije Generatie in de reguliere werkzaamheden.**

Rookvrije Generatie staat opgenomen in het jaarplan van GGD Fryslân, in de Friese Preventieaanpak en in alle nieuwe Friese nota's Gemeentelijk Gezondheidsbeleid opgesteld na 2020. Gemeenten werken dit uit in concrete actieplannen in samenwerking met de GGD (adviseurs publieke gezondheid, medewerkers jeugdgezondheidszorg en betrokkenen vanuit de omgevingswet). Door het vastleggen van Rookvrije Generatie, specifiek rookvrije omgevingen, in diverse huidige en toekomstige beleidsplannen willen we borgen dat Rookvrije Generatie na het ondersteuningstraject Rookvrije Omgeving plaats heeft en vindt in reguliere werkzaamheden van GGD Fryslân en de Friese gemeenten. Periodiek staat Rookvrije Generatie op de agenda bij de overleggen van adviseurs beleid en adviseurs gezondheidsbevordering. Er is regelmatig overleg met de werkgroep Rookvrije Generatie/JGZ over de implementatie van richtlijnen in de jeugdgezondheidszorg. Zie ook punt 3 'Rookvrij Opgroeien'.

j. **Rookvrije organisatie.**

Op 20 mei 2019 ondertekende Margreet de Graaf de partnerovereenkomst van de Alliantie Nederland Rookvrij. De terreinen van alle 48 GGD-locaties in Fryslân zijn rookvrij verklaard en dit beleid geldt nu ook voor nieuwe gebouwen en terreinen, zoals de test- en vaccinatielocaties.

Vanaf 1 juni 2021 wordt in vacatureteksten vermeld dat GGD Fryslân zich inzet voor een rookvrije generatie. Personeel kan gebruik maken van stoppen met roken-zorg.

## 2. **Rookvrije start.**

Binnen de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) is sinds jaar en dag aandacht voor rookvrije start. In 2018 is een scholing aangeboden aan alle JGZ-medewerkers over rookvrij opgroeien. De JGZ-teams ontvangen regelmatig updates over bijvoorbeeld rookvrije ouders en het noteren van de rookstatus van ouders in het dossier, maar er was tot op heden geen structurele aandacht voor rookvrij. In februari 2021 is besloten dat de werkgroep Rookvrije Generatie/JGZ (de werkgroep die de documenten voor de bestuurscommissie Gezondheid van oktober 2018 opgesteld heeft) de deelprojecten Rookvrije Start en Rookvrij Opgroeien gaat uitvoeren. Er zijn in februari 2021 in hoofdlijnen resultaten afgesproken met de programmaleiders en de portefeuillehouder. Deze te behalen resultaten zal de werkgroep verder uitwerken. De werkgroep werkt aan de hand van een reeds gemaakt uitvoeringsplan en een globale planning voor 2022. Door middel van resultaatgesprekken monitoren de programmaleiders of de resultaten behaald worden.

## 3. **Rookvrij opgroeien**

Zie hierboven. De werkgroep Rookvrije Generatie/JGZ voert dit deelproject uit.

In oktober 2019 hebben alle teams jeugdgezondheidszorg in Fryslân een werkinstructie, handleiding en richtlijnen ontvangen voor het in kaart brengen van de roekomgeving van het kind (plus instructie voor registratie in kinddossier), het geven van voorlichting hierover en het motiveren tot stoppen met roken.



Het eerste halfjaar van 2020 heeft een stagiair vanuit Rijksuniversiteit Groningen Business & Policy onderzoek gedaan naar 'het limiteren van de blootstelling aan tweede- en derdehands rook bij kinderen in Fryslân' en een advies uitgebracht. Dit advies wordt meegenomen in de werkgroep Rookvrije Generatie/JGZ en waar mogelijk wordt er interventie op gepleegd.

In juni 2020 zijn alle jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen en consultatiebureau-assistenten van informatie en materialen voorzien over 'Rookvrije Ouders'. Ouders kunnen door de medewerkers doorverwezen worden naar telefonische stoppen met roken-coaching. De stoppen met roken-coaches draaien mee in deze begeleiding, die landelijk gecoördineerd wordt door Trimbos. Alle consultatiebureaus zijn voorzien van de benodigde materialen om ouders door te verwijzen. De medewerkers zijn op de hoogte gebracht van de e-learning Rookvrije Start waarbij men leert hoe je ouders motiveert om te stoppen met roken.

In januari 2021 heeft de werkgroep Rookvrije Generatie-JGZ een motivatie ingediend voor deelname aan de JGZ-Proeftuin Rookvrij Opgroeien van de landelijke Taskforce Rookvrije Start. GGD Fryslân is daarvoor niet geselecteerd. Men koos voor een GGD waar het stoppen met roken-beleid qua ontwikkeling en implementatie nog wat meer in de kinderschoenen staat. Men was onder de indruk van wat we allemaal al doen en wat onze inzichten zijn in de verbeterpunten. We krijgen wel een werkbezoek van een delegatie van de landelijke Taskforce Stoppen Met Roken om ons verder op weg te helpen. Dit werkbezoek is opgebouwd uit een aantal gespreksrondes (van elk een half uur) met verschillende professionals die betrokken zijn bij de ontwikkeling en/of uitvoering van het stoppen met roken-beleid. In deze verschillende gespreksrondes krijgt de delegatie inzicht in knelpunten en behoeftes, waarna zij aanbevelingen zullen doen aan het eind van het werkbezoek en na afloop in de vorm van een adviesrapport.

#### 4. Rookvrije omgeving.

In april 2020 is een samenwerkingsovereenkomst Ondersteuningstraject Rookvrije Omgeving ondertekend tussen GGD Fryslân en Stichting Projectenbureau Publieke Gezondheid en Veiligheid Nederland (GGD Ghor Nederland) m.b.t. een subsidieverlening van max. € 80.000,- door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzake Lokale aanpak Rookvrije Generatie 2019-2021. De overeenkomst (periode van subsidieverlening) is vanwege corona met een half jaar verlengd t/m 30 juni 2022. Met deze extra financiële middelen kunnen wij extra inzetten op het creëren van rook- en tabaksvrije omgevingen.

#### 5. Rookvrije kinderopvang.

Er is contact gezocht met Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang (Boink) en er is een inventarisatie uitgezet onder alle 146 kinderopvanghouders in Fryslân over de stand van zaken Rookvrije Kinderopvang en de intentie om te komen tot een rookvrije kinderopvang. Daarbij is er advies en begeleiding aangeboden. De uitkomsten zijn geanalyseerd en de vragen van de kinderopvanglocaties zijn opgepakt.

Van de 146 houders kinderopvang hebben 46 de vragenlijst ingevuld (31,5%).

Van deze 46 houders kinderopvang zijn 43 rookvrij. Dit is een percentage van 93,5%.

In maart 2021 gaat een landelijke werkgroep van start waar programmaleider aan deelneemt. Deze werkgroep, bestaande uit BOINK, diverse GGD-en en gemeente Utrecht, is van plan een



landelijke scholing voor kinderopvangorganisaties te organiseren.

## 6. Rookvrije schoolterreinen.

Scholen worden regelmatig actief geïnformeerd over rookvrije schoolterreinen (en de verplichting hiertoe per 1 augustus 2020) met aanbod voor advies en begeleiding.

In de tweede helft van 2020 is er geïnventariseerd wat de stand van zaken is qua rookvrije schoolterreinen in de provincie. Tevens zijn de ondersteuningswensen geïnventariseerd. Bijna alle schoolterreinen zijn rookvrij volgens de richtlijnen, vergelijkbaar met de landelijke percentages. Het landelijk percentage rookvrije schoolterreinen is voor het primair onderwijs 98%, voortgezet onderwijs 97% en middelbaar beroepsonderwijs 95% en hoger beroepsonderwijs 92%.

Sommige scholen zijn nog niet tevreden over de praktijk van rookvrij zijn. GGD Fryslân ondersteunt op verzoek deze scholen hierbij.

In januari 2021 is er een mailing de deur uit gegaan naar alle scholen waarin de gezondheidsbevorderaars wijzen op de controles die de NVWA vanaf 1 januari uitvoert om na te gaan of onderwijsinstellingen het rookverbod op het terreinen naleven. Er is opnieuw ondersteuning aangeboden.

Voortgezet Onderwijs-scholen hebben een menukaart met interventies ontvangen.

Op 25 maart 2021 organiseerden Nuchtere Fries en Rookvrije Generatie Fryslân een online inspiratiebijeenkomst voor het onderwijs: 'Heldere school met rookvrij schoolterrein' over de uitdagingen van roken-, alcohol- en drugspreventie in het onderwijs.

## 7. Rookvrij sporten.

GGD Fryslân werkt actief samen met Sport Fryslân om te komen tot rookvrije sportomgevingen. Gewerkt wordt aan een gezamenlijk overzicht van rookvrije verenigingen. Zowel GGD Fryslân als Sport Fryslân ondersteunen verenigingen bij deze ambitie, zonder concurrentiegevoelens.

Samen met Sport Fryslân en Team Fit-coach en de programmaleiders Nuchtere Fries en Nuchter over Gewicht is er afstemming over samenwerking en samenhang programma's. In 2021 worden de sportclubs benaderd. Werken aan rookvrije sportterreinen wordt door de coronamaatregelen bemoeilijkt. Deze doelstelling is daarom uitgesteld naar 2021.

Er zijn goede uitgangspunten voor Rookvrije Generatie bij sportverenigingen door het opnemen van Rookvrije Generatie-doelstellingen in de meeste gemeentelijke sportakkoorden. (Geïnventariseerd in oktober 2020).

Vanuit de Friese Preventieaanpak wordt er in samenwerking met Team Fit een video gemaakt voor sportverenigingen om hen te inspireren aan de slag te gaan met de onderwerpen 'gezonde sportkantine', 'verantwoord alcoholgebruik' en 'rookvrij sporten' (voorjaar en zomer 2021).





## 8. Spelen en recreëren.

In 2020 is er contact en afstemming gezocht met de landelijke organisatie Kinderboerderijen Actief en NUSO Speelruimte Nederland.

Alle kinderboerderijen in Fryslân zijn telefonisch benaderd. Er is gesproken over Rookvrije Generatie en advies en begeleiding aangeboden. Bij kinderboerderijen is gebleken dat extra inzet en tijd nodig is om te komen tot draagvlak voor een rookvrije omgeving. Dit wordt gecontinueerd in 2021. Stand van zaken maart 2021: 5 kinderboerderijen rookvrij, 4 gedeeltelijk en 3 nog niet.

In een aantal gemeenten is er contact met wijk- en dorpencoördinatoren over het rookvrij maken van speeltuinen en trapveldjes.

## 9. Stoppen met roken.

GGD Fryslân vervult sinds 2019 een vangnetfunctie voor ondersteuning bij stoppen met roken voor doelgroepen die niet of nauwelijks bereikt worden door reguliere ondersteuning stoppen met roken. Gedacht kan worden aan statushouders, chronisch zieken die niet of nauwelijks mobiel zijn, mensen met lage SES en taal- of communicatieproblemen. En daar waar gevraagd ondersteunen we groepen (bijvoorbeeld zwangeren of medewerkers van bedrijven, o.a. in Drachten en Burgum). Er zijn zes stoppen met roken-coaches opgeleid. In 2019 begeleidden de stoppen met roken-coaches van GGD Fryslân 49 mensen die een stoppoging ondernamen. In 2020 zijn er 150 cliënten begeleid. De stoppen met roken-zorg heeft ondanks de coronamaatregelen doorgang gevonden door aanpassing van de ondersteuning. In plaats van fysieke contacten werd waar nodig (video)bellen ingezet.

De stoppen met roken-coaches van GGD Fryslân zijn genomineerd voor de Rookvrije Generatie Awards 2021. Helaas heeft ons initiatief niet gewonnen. Maar omdat ons initiatief als inspirerend voorbeeld dient voor andere gemeenten, wil de organisatie graag een interview plannen en ons succesverhaal delen op de Rookvrije Generatie socials en website.

In juni 2020 heeft implementatie van Rookvrije Ouders plaatsgevonden. Zie 'Rookvrij Opgroeien'.

In de gemeenten de Fryske Marren en Súdwest-Fryslân is in september 2020 een enquête uitgezet onder huisartsen om te inventariseren hoe de stoppen met roken-zorg bij de huisartsenpraktijken geregeld is en om te vragen of er behoefte is aan advies en ondersteuning. Dit heeft geresulteerd in deelname aan de pilot Lokale Zorgpaden van het Trimbos Instituut. Met diverse zorgaanbieders worden er lokale zorgpaden ontwikkeld.

Er vindt afstemming plaats met Verslavingszorg Noord Nederland (de juiste zorg op de juiste plaats) en er is contact met diverse praktijkondersteuners en ziekenhuizen. Vanuit GGD Fryslân vervullen wij een vangnetfunctie voor ondersteuning bij stoppen met roken. Komt er vanuit een zorginstelling een vraag dan bemiddelen we of het opgepakt kan worden door de reguliere stoppen met roken-zorg.



## 10. Publiekscampagnes.

GGD Fryslân voert al langere tijd de landelijke campagnes Stoptober en Smokefree Challenge uit. In 2019 namen er 929 Friezen deel aan Stoptober. In 2020 waren er 1035 Friese deelnemers. In de gemeente Súdwest-Fryslân is in samenwerking met VNN en de gemeente een online Stoptober-groepstraining opgezet. Helaas is deze vanwege te weinig belangstelling niet in groepsverband uitgevoerd. De deelnemers zijn uiteindelijk individueel begeleid.

In het schooljaar 2019/2020 deden 49 eerste en tweede klassen van het voortgezet onderwijs mee aan de Smokefree Challenge. Dit is een wedstrijd voor scholieren om een half jaar niet te (beginnen met) roken. Schooljaar 2020/2021 doen er ondanks corona en de lockdown 35 klassen mee.

Daarnaast zijn we in contact met GGD Drenthe en Groningen over de campagne voor rokers en niet-rokers 'Aarzel niet'. Mogelijk dat deze campagne op termijn ook in Fryslân kan worden uitgerold. Een andere optie is het ontwikkelen van een communicatiestrategie- en materialen over tweede- en derdehandsrook. Deze campagne richt zich zowel op medewerkers van GGD Fryslân als op inwoners van Fryslân. De keus voor een of beide campagnes is afhankelijk van voorkeuren van gemeenten en nog te ontvangen offertes.

Intern (via intranet Vera) en via sociale media is er aandacht gevraagd voor de landelijke campagne PUUR rookvrij. Het doel van deze campagne is om rokers aan te zetten tot een serieuze stoppoging, net zo lang tot ze definitief gestopt zijn. Het focust op de positieve kanten van stoppen met roken en laat rokers nadenken over hun leven als niet-roker.

Intern en extern (via social media GGD) is er aandacht gevraagd voor Wereld Niet Roken Dag op 31 mei 2020.

Wij hebben meegewerkt aan de promotievideo "Wij zijn rookvrij, en jij?" van gemeente De Fryske Marren.



## 11. Infographic - cijfers in beeld



### AANTAL ROKERS IN FRYSLAN / NEDERLAND

Leeftijd in vijf categorieën	Fryslân % rokers	Nederland % rokers
18-34 jaar	26,6	22,2
35-49 jaar	18,1	17,4
50-64 jaar	17,3	16,5
65-74 jaar	12,1	11,9
75 jaar en ouder	6,4	6,6
Totaal	17,6	16,6



(Bron: volwassenen- en ouderenmonitor 2020)

### ROOKVRIJE OMGEVING (RVO) | HOEVER ZIJN DE 18 GEMEENTEN IN FRYSLAN



	aantal gemeenten
• Geen plannen of activiteiten	1
• Eerste stappen gezet, (nog) geen beleid RVO	10
• Plan RVO + eerste stappen in de uitvoering	4
• Plan RVO + actieve uitvoering	3

### ROOKVRIJE GENERATIE IN NOTA'S GEMEENTELIJK GEZONDHEIDSBELEID

16

### ROOKVRIJE GENERATIE IN SPORTAKKOORD

17

### STOPPEN MET ROKEN-ZORG VAN GGD FRYSLAN



Aantal cliënten in 2019	49
Aantal cliënten in 2020	150
Gemiddeld waarderingscijfer schaal 0-10:	
Hoe tevreden bent u over coaching?	8,4
Beveelt u onze coaching aan?	8,4

### STOPTOBER | AANTAL DEELNEMERS IN FRYSLAN



2019	929
2020	1035

### SMOKEFREE CHALLENGE



Aantal deelnemende klassen in Fryslân (1e en 2e klassen VO)	
2019	49
2020	35

### KINDERBOERDERIJEN IN FRYSLAN



Rookvrij	5
Gedeeltelijk rookvrij	4
Nog niet rookvrij	3

### KINDEROPVANG | 146 HOUDERS KINDEROPVANG IN FRYSLAN



Aantal die enquêtes invulden	46
Waarvan rookvrij	43

### ROOKVRIJE SCHOOLPLEINEN IN FRYSLAN



PO	98%
VO	97%
MBO	95%
HBO	92%
(gebaseerd op landelijke cijfers)	



## OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

<b>Onderwerp</b>	<b>Vaststellen tussenevaluatie Friese coalitie Kansrijke Start</b>
<b>Voorstel ter behandeling in</b>	de vergadering van <b>de Bestuurscommissie Gezondheid</b>
<b>Status</b>	<input checked="" type="checkbox"/> Openbaar <input type="checkbox"/> Niet openbaar
<b>Portefeuillehouder</b>	B. Wassink
<b>Auteur</b>	Dennis Roskam
<b>Bijlagen</b>	1. Tussenevaluatie Kansrijke Start
<b>Vergaderdatum</b>	<b>17-06-2021</b>
<b>Agendapunt</b>	<b>6</b>
<b>Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)</b>	
<b>OR/GO</b>	<input type="checkbox"/> OR instemming <input type="checkbox"/> OR advies <input type="checkbox"/> OR informatie <input type="checkbox"/> GO

### Conceptbesluit

1. Vaststellen van bijgevoegde tussenevaluatie Friese coalitie Kansrijke Start

### Inleiding

In 2019 is de beleidsnotitie voor het vormen van een Friese Coalitie Kansrijke Start vastgesteld. De bijgevoegde tussenevaluatie geeft de huidige stand van zaken weer. Het eerste jaar heeft in het teken gestaan van het inzichtelijk maken van lokale coalities Kansrijke Start en betrokken organisaties én het inventariseren van knelpunten waarop de te vormen Friese coalitie Kansrijke Start een antwoord op moet geven. Daarnaast zijn er een aantal provinciale bijeenkomsten georganiseerd voor lokale coalitieleiders om elkaar te ontmoeten en elkaar te inspireren.

In de tussenevaluatie wordt ook vooruitgekeken naar het komend jaar waarin de Friese Coalitie Kansrijke Start verder gevormd wordt en onderwerpen worden besproken. Verder wordt er de komende periode gewerkt aan een kennisplatform en zal de binding tussen gemeenten op het gebied van Kansrijke Start gefaciliteerd worden door het organiseren van o.a. provinciale bijeenkomsten.

Tenslotte wordt in de tussenevaluatie alvast een eerste blik geschetst voor 2022 en verder.

### Beoogd effect

Bestuurders hebben inzicht in de stand van de zaken en er wordt een vooruitblik gegeven op wat er het komende jaar gaat gebeuren.

## Argumenten

*1.1 Deze tussenevaluatie moet de basis vormen voor het goed functioneren van de provinciale coalitie. Doordat er tijd en aandacht besteed is aan de lokale coalities en de onderwerpen die daar spelen, is het vormen van een provinciale coalitie een logische vervolgstap.*

## Kanttekeningen/risico's

- 1.1 Nieuwe/andere taken voor lokale coalitieleiders leiden tot minder aandacht voor werkzaamheden en doorontwikkeling Kansrijke Start.
- 1.2 Beoogde deelnemende partijen van de provinciale coalitie kunnen door ontbreken financiële middelen niet meer deelnemen.

## Financiële consequenties

Project zit nog steeds binnen de vastgestelde begroting.

## Vervolgaanpak/uitvoering

Indien de Bestuurscommissie Gezondheid de tussenevaluatie vaststelt dan wordt de ingeslagen weg voortgezet en kunnen de vervolgstappen uitgevoerd worden voor het verder opzetten van een Friese coalitie Kansrijke Start en het kennisplatform.

## Communicatie

De lokale coalities en deelnemende partijen aan de provinciale coalitie kunnen meegenomen worden in de vervolgstappen.

## Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf  
secretaris:**

# Kansrijke Start



## Tussenevaluatie Kansrijke Start

18 mei 2021

[Bestemd voor Bestuurscommissie]

## Inhoud

Inhoud.....	1
Inleiding .....	2
Ambitie Friese coalitie Kansrijke Start Fryslan.....	2
Regie en aansluiting .....	2
Een Friese coalitie .....	2
Actielijnen Kansrijke Start.....	3
Coalitie Kansrijke Start Fryslân.....	4
Samenwerking Pharos.....	5
Aanhaken bij landelijke overleggen en webinars.....	5
Verbinden medisch en sociaal domein .....	5
2021; vooruitzicht.....	5
2022; borgen Kansrijke Start.....	5



## Inleiding

In 2019 is er gekozen om de rol van een provinciaal regisseur Kansrijke Start te benoemen. In het BC stuk van november 2019 staan de uitgangspunten en de taak van de provinciaal regisseur Kansrijke Start. In de bijlage is het betreffende stuk opgenomen. In deze tussenevaluatie wordt de stand van zaken besproken.

In april 2020 is de provinciaal regisseur daadwerkelijk gestart. De eerste periode heeft vooral in het teken gestaan van kennismaken met alle relevante partijen, zodat de rol vanuit de opdracht ingevuld kon worden. In deze tussenevaluatie wordt de ambitie weer even aangehaald. Van daaruit wordt gekeken naar het afgelopen jaar en een vooruitblik gegeven op het komende jaar. De uitdagingen die in hoofdstuk 2.3 van de notitie van november 2019 zijn genoemd en de onderdelen die genoemd zijn in hoofdstuk 2.5, zijn voor een deel al in de praktijk gerealiseerd. Aan het eind van het document wordt er alvast gekeken naar de borging van het programma na april 2022.

## Ambitie Friese coalitie Kansrijke Start Fryslan

De ambitie van de Friese coalitie is om, naast de landelijke coalitie en de gemeentelijke lokale coalities Kansrijke Start, ook op provinciaal niveau samen te werken en hiervoor een Friese coalitie te vormen. Om zo te profiteren van samenwerking en samenhang in gezamenlijk plannen voor alle of meerdere Friese gemeenten en zo het effect van het programma te vergroten. Nagenoeg alle gemeenten hebben zich inmiddels aangemeld bij het landelijk actieprogramma Kansrijke Start en maken gebruik van de daardoor gekregen extra GIDS gelden.

## Regie en aansluiting

De behoefte vanuit lokale/gemeentelijke coalities is om aansluiting bij elkaar te vinden en van elkaar te leren. Niet per gemeente het wiel opnieuw uitvinden of individueel dezelfde problemen oplossen. Maar gezamenlijk behoeften bespreken en uitwerken.

De provinciaal regisseur organiseert op regelmatige basis provinciale bijeenkomsten. De eerste bijeenkomsten hebben inmiddels plaatsgevonden. De regisseur bereidt deze bijeenkomsten voor, begeleidt deze bijeenkomsten en zorgt na de tijd voor een terugkoppeling van de presentaties en onderwerpen die besproken zijn. Deze bijeenkomsten ervaren de deelnemers als zeer waardevol.

Indien mogelijk sluit de provinciaal regisseur aan bij bijeenkomsten van lokale coalities om zijn inbreng te geven en ideeën op te halen voor de provinciale coalitie.

De regisseur heeft daarnaast individueel contact met de lokale coalitieleiders.

Om de aansluiting tussen de lokale coalities verder te bevorderen wordt er een kennisplatform ingericht. De afgelopen jaren is er al veel ontwikkeld in Friesland op het gebied van Kansrijke Start. In een eerder stadium heette het programma de 1<sup>e</sup> 1000 dagen van het kind. Wat de naam ook is en hoe die zal wijzigen, de doelgroep blijft gelijk. Echter veranderen de betrokkenen bij de doelgroep met regelmaat. Hierdoor gaat kennis helaas verloren. Een kennisbank waar kennis, informatie, interventies en ontwikkelingen verzameld worden en actief wordt bijgehouden voorkomt het verlies van kennis. Met een up to date kennisplatform bouw je een stevig fundament voor de toekomst.

Op dit platform, dat we laten aansluiten op het platform van de Friese Preventie Aanpak, worden allerlei interventies en ideeën gedeeld. Elke lokale coalitie krijgt hiermee snel inzicht in de mogelijkheden die er zijn. Eén plek waar elke coalitieleider zijn of haar informatie kan halen en brengen.

## Een Friese coalitie

In de notitie van november 2019 is de volgende focus van de Friese coalitie geformuleerd:

1. Het versterken van initiatieven en deze verspreiden;
2. Het versterken van samenwerking en samenhang in zorg, zowel op medisch als sociaal domein;



3. Zorgen voor meer uniformiteit in aanpak: maakt niet uit bij welke verloskundige of ziekenhuis je komt, of in welke gemeente je woont;
4. Zorgen voor meer samenhang in aanbod in het kader van de Friese Preventie Aanpak.

Hieronder per onderdeel de stand van zaken na 1 jaar:

**1. Het versterken van initiatieven en deze verspreiden**

Het afgelopen jaar heeft de regisseur alle relevante partijen gesproken. In die gesprekken zijn veel initiatieven genoemd. Op dit moment wordt er een kennisplatform opgezet om al deze initiatieven bijeen te brengen. Doel daarvan is dat elke lokale coalitie op elk gewenst moment kan zien welke initiatieven er mogelijk zijn.

Eén van de initiatieven, **het zorgpad voor zwangere in een kwetsbare omgeving**, is in de provinciale bijeenkomst van 15 december 2020 uitgebreid besproken. Naar aanleiding daarvan zijn alle lokale coalities gestart om zo'n uniform zorgpad op te zetten en te implementeren. Recent heeft de provinciaal regisseur een presentatie Kansrijke Start gegeven aan het VSV Zuidwest Friesland. Daarnaast is het **programma Nu Niet Zwanger** een interventie die in elke provinciale bijeenkomst naar voren komt om de voortgang te bespreken met alle lokale coalities.

**2. Het versterken van samenwerking en samenhang in zorg, zowel op medisch als sociaal domein**

Bij het goed doorlopen van het eerder genoemde **zorgpad** wordt de samenwerking tussen medisch en sociaal domein al bereikt. Medewerkers van JGZ en gebiedsteams vinden elkaar hier om de situatie van de zwangere en haar omgeving op beide domeinen te bespreken.

**3. Zorgen voor meer uniformiteit in aanpak**

Het zorgpad is een voorbeeld van het realiseren van een uniforme aanpak door de provinciaal regisseur. Voorheen waren er geen of andere zorgpaden. Met het zorgpad voor zwangere in een kwetsbare omgeving wordt er nu nagenoeg Friesland breed gewerkt aan een uniform zorgpad. Eén werkwijze maakt het eenvoudiger om sneller de juiste hulp te bieden. Andere interventies, zoals Nu Niet Zwanger en VoorZorg beogen hetzelfde doel. Het maakt niet uit waar je woont. Je krijgt de best mogelijke zorg.

**4. Zorgen voor meer samenhang in aanbod in het kader van de Friese Preventie Aanpak**

Het programma de Friese Preventie Aanpak is in het najaar van 2020 gestart. De programmaleider Friese Preventie Aanpak en de provinciaal regisseur spreken elkaar regelmatig. Naast afstemming over het aanbod voor preventie om al in de eerste levensfase een gezonde kansrijke start te hebben, wordt er ook over andere thema's gesproken. Ook hier wordt continu de samenhang tussen het medisch en sociaal domein gezocht. Een goede financiële gezondheid bevordert namelijk de fysieke en mentale gezondheid. Dit is onlosmakelijke met elkaar verbonden. Daarnaast worden ontwikkelingen binnen Kansrijke Start worden in de nieuwsbrief van de Friese Preventie Aanpak gedeeld, waarmee de samenhang tussen de 2 programma's ook geborgd is.

## Actielijnen Kansrijke Start

Het programma Kansrijke Start wordt gevormd door 3 actielijnen. In de notitie van november 2019 is per actielijn een Friese focus aangebracht. Per actielijn wordt de stand van zaken gedeeld:

**Actielijn 1: Voor de zwangerschap**

*Focus van de Friese coalitie: De acties binnen actielijn 1 vragen om een gezamenlijke Friese aanpak en de concentratie van de uitwerking ligt daarom binnen de aanpak Kansrijke Start Fryslân*

Het programma Nu Niet Zwanger (NNZ) valt binnen actielijn 1 en wordt provinciaal uitgerold. De programmaleider NNZ en de provinciaal regisseur hebben regelmatig afstemming over de voortgang en verdere uitrol. De provinciaal regisseur geeft het programma NNZ elke provinciale bijeenkomst de gelegenheid om de voortgang van het programma te delen met de lokale coalities.

## **Actielijn 2: Tijdens de zwangerschap**

*Focus van de Friese coalitie: Binnen de 2<sup>e</sup> actielijn is een duidelijk lokale aanpak op gemeentelijk niveau gewenst met de lokale ketenpartners. Echter kan deze actielijn niet zonder een gezamenlijke, provinciale aanpak. Tijdens de zwangerschap is samenwerking met de geboortezorgketen essentieel en deze keten is niet gemeentelijk georiënteerd, georganiseerd of gefinancierd.*

Lokale initiatieven zoals het zorgpad zwangere in een kwetsbare omgeving, worden in de provinciale bijeenkomsten besproken. Daardoor raken andere gemeenten geïnspireerd en kunnen, omdat de opstartproblemen van lopende zorgpaden gedeeld zijn, sneller soortgelijke zorgpaden opzetten. Omdat er gemeente overstijgende partijen deelnemen in een zorgpad, hebben een aantal gemeenten besloten om het zorgpad ook gemeente overstijgend te implementeren. Dit werkt op verschillende gebieden efficiënter en bespaart kosten.

Een ander resultaat door lokale coalities met elkaar te laten praten en samenwerken is dat lokale ketenpartners elkaar steeds beter weten te vinden. Ook dat zal resulteren in betere zorg voor de zwangere en hun omgeving. Hoe eerder je als zorgverlener de signalen kan delen met lokale partners, hoe sneller er kan worden ingegrepen. De steeds betere samenwerking tussen het medisch en sociaal domein draagt hier ook aan bij. Daarmee voorkom je vaak intensievere en vaak duurdere zorg.

## **Actielijn 3: Na de geboorte**

*Focus van de Friese coalitie: Na de geboorte zijn er vaak al bestaande zorgstructuren en overleggen op gemeentelijk niveau waarop verder gebouwd kan worden en waarbij extra aandacht voor de kinderen tussen 0 en 2 jaar een plek kan krijgen. In de derde actielijn zit een grote lokale invalshoek. Daar waar het lokaal kan, heeft dat altijd de voorkeur. De Friese coalitie Kansrijke Start richt zich daarom minder op deze actielijn maar wel op uitwisseling, kennisdeling en monitoring van de lokale initiatieven.*

Hoewel deze actielijn vanuit de Friese coalitie minder in beeld is, wordt het delen van lokale initiatieven wel gedaan. Zo is VoorZorg een interventie die in een provinciale bijeenkomst is gedeeld, om voorbeelden te delen en andere gemeenten te inspireren. Daarnaast worden de lokale interventies zoveel mogelijk opgenomen in het op te zetten kennisplatform.

## **Coalitie Kansrijke Start Fryslân**

In het voorjaar van 2020 is de provinciaal regisseur gestart met het kennismaken met relevante partijen. Voornamelijk met de lokale coalities. Want voor het opzetten van een Friese coalitie is het belangrijk om te weten wat er op gemeenteniveau speelt en waar de behoefte ligt, die de Friese coalitie vervolgens kan invullen. Aangezien een aantal gemeenten nog in de opstartfase zitten van hun lokale coalitie was dit ook de juiste stap. Tijdens het kennismaken met de lokale coalitieleiders heb ik geïnventariseerd waar gemeente-overstijgend stappen gemaakt kunnen worden. De behoefte vanuit de lokale coalities ligt met name bij:

- Waar staat elke gemeente
- Behoeft om elkaar regelmatig te spreken
- Overzicht welke interventies een gemeente heeft. En die makkelijk kunnen delen.
- Provinciaal in 1x bijgesproken te worden: bijv. Nu Niet Zwanger en prenataal huisbezoek. Alle gemeenten krijgen dan dezelfde informatie en kunnen hun vragen stellen.
- Gemeente overstijgend oppakken:
  - o Monitoring
  - o Scholing

De afgelopen maanden heeft de Friese coalitie vorm gekregen. In mei 2021 zal de eerste bijeenkomst plaatsvinden tussen ROS Friesland, De Friesland, consortium Zwangerschap Noord en de provinciaal regisseur plaatsvinden. Zij zullen een kernteam vormen. Naar gelang de aangedragen thema's kunnen betreffende gemeenten en andere organisaties aansluiten. Denk hierbij aan Fier, Veilig Thuis en Sociaal Domein Fryslân.

Als voorbeeld voor een thema voor de provinciale coalitie: de perinatale sterfte bij kinderen van nieuwkomers in AZC's ligt hoger dan elders. Aangezien er op meerdere plekken in Friesland AZC's zijn en nieuwkomers ook in verschillende gemeenten wonen, is dit een onderwerp wat provinciaal besproken kan worden door de Friese coalitie. De gemeenten waar een AZC gevestigd is zullen dan deelnemen aan deze thema bijeenkomst. In deze casus zul je ook het COA aan tafel willen hebben. Vanuit de Friese coalitie kun je vervolgens voorstellen maken en die implementeren op gemeenteniveau. Indien nodig met de nodige aanpassingen om het op gemeenteniveau werkend te maken.

## Samenwerking Pharos

Op regelmatige basis heeft de provinciaal regisseur contact met Pharos. Pharos is het landelijk ondersteuningsbureau voor o.a. Kansrijke Start. Zij helpen lokale coalities met het opstarten van hun coalitie. Hoe begin je, welke partijen moeten er in het begin aan tafel zitten. Vanuit Pharos worden inzichten gedeeld en voorbeelden genoemd hoe andere regio's zaken oppakken. In één van de landelijke bijeenkomsten met Pharos is de rol van de provinciaal regisseur benoemd, zoals Fryslân die heeft ingericht. Dit werd door andere deelnemers als een mooie opzet genoemd. Andere regio's gaan kijken of ze dit ook zo kunnen opzetten.

## Aanhaken bij landelijke overleggen en webinars

Rondom geboortezorg, opvoeding en dus Kansrijke Start worden veel overleggen georganiseerd. Door deze bij te wonen als provinciaal regisseur en de manier van samenwerking binnen Friesland te benoemen staan we steeds meer op de landelijke kaart. De provinciaal regisseur promoot ontwikkelingen binnen Friesland. Zo hebben we een item laten maken voor de landelijke nieuwsbrief over het toevoegen van actielijn 4 die een aantal gemeenten hebben bedacht. Het programma Kansrijke Start bestaat namelijk normaal gesproken uit 3 actielijnen. Actielijn 4 is een opvolgende lokale samenwerking na het 2<sup>e</sup> levensjaar. De kinderopvang en Voor- en vroegschoolse Educatie komen hier onder andere in beeld.

## Verbinden medisch en sociaal domein

Eén van de onderliggende doelen van Kansrijke Start is een sterkere samenwerking tussen het medisch- en sociaal domein. Gezondheid en (gevolgen van) armoede- en schuldenproblematiek zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dat besef was er uiteraard al. Maar vanuit Kansrijke Start wordt er door landelijke organisaties (o.a. Pharos) steeds meer aandacht aan besteed. Waar het kan benoemt de provinciaal regisseur de relatie tussen beide domeinen.

## 2021; vooruitzicht

De werkzaamheden van de provinciaal regisseur zullen het komende jaar in het teken staan van:

- Het bijbrengen van de Friese Coalitie. Via dit platform worden gemeente overstijgende onderwerpen besproken;
- Het opzetten en Inrichten van het kennisplatform;
- Het toezien op de verdere uitrol van het zorgpad zwangere in een kwetsbare omgeving in heel Friesland;
- Het verder samen optrekken met Nu Niet Zwanger;
- Het verder vormgeven van samenwerking met de Friese Preventie Aanpak;
- Het doorgaan met faciliteren van provinciale bijeenkomsten voor lokale coalitieleiders.

## 2022; borgen Kansrijke Start

De afgelopen periode is er al heel veel gebeurd op het gebied van Kansrijke Start in Friesland. Lokale coalities weten elkaar steeds beter te vinden en kijken ook gemeente overstijgend naar samenwerking. Zoals

bijvoorbeeld het samenwerken om een zorgpad uit te rollen. Door ervaringen te delen in provinciale bijeenkomsten, inspireren lokale coalitieleiders elkaar. Elkaar weten te vinden is heel waardevol. Vaak is een lokale coalitieleider ook betrokken bij allerlei andere aandachtsgebieden binnen zijn/haar gemeente. Kansrijke Start is één van deze aandachtsgebieden.

Met de kennis van nu is een continue focus op de ontwikkelingen binnen Kansrijke Start, zowel landelijk als lokaal, belangrijk om alles wat nu opgebouwd wordt te behouden. Als er geen focus is, dan bestaat de kans dat het aandachtsgebied rondom Kansrijke Start verwaterd. Ook het verloop van medewerkers binnen gemeente/organisaties kan van invloed zijn op de voortgang van Kansrijke Start op gemeenteniveau. De juiste manier van borgen van de voortgang zal de komende tijd onderzocht moeten worden door alle betrokken partijen.

# OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

<b>Onderwerp</b>	<b>Verlenging financiering JGZ 3.0 2022/2023/2024</b>
<b>Voorstel ter behandeling in</b>	de vergadering van de <b>Bestuurscommissie Gezondheid</b>
<b>Status</b>	<input checked="" type="checkbox"/> Openbaar <input type="checkbox"/> Niet openbaar
<b>Portefeuillehouder</b>	B. Wassink
<b>Auteur</b>	Anneke Zijlstra
<b>Bijlagen</b>	GEEN
<b>Vergaderdatum</b>	17 juni 2021
<b>Agendapunt</b>	7
<b>Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)</b>	PMT en programmteam JGZ 3.0, afdeling financiën
<b>OR/GO</b>	<input type="checkbox"/> OR instemming <input type="checkbox"/> OR advies <input type="checkbox"/> OR informatie <input type="checkbox"/> GO

<b>Conceptbesluit</b>
<ol style="list-style-type: none"> <li>De Bestuurscommissie Gezondheid stemt in met het voorstel om: <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ De looptijd van het programma JGZ 3.0 met een jaar te verlengen, t/m 2024</li> <li>➤ De onbenutte middelen uit de afgelopen jaren in te zetten voor de uitvoering van het programma JGZ 3.0 in 2022 t/m 2024</li> </ul> </li> <li>De Bestuurscommissie Gezondheid geeft de portefeuillehouder de opdracht dit voorstel uit te werken voor besluitvorming op de vergadering van de Bestuurscommissie Gezondheid van 6 oktober a.s.</li> </ol>

<b>Inleiding</b>
<p>Op de Bestuurscommissie Gezondheid van 11 februari jl. is ingestemd met het procesvoorstel over de verlenging van de financiering van het programma JGZ 3.0. De eerstvolgende stap is het voorleggen ter consultatie van de gewenste richting aan de Bestuurscommissie Gezondheid. Dit ligt nu voor.</p>
<b>Context</b>
<p>De Bestuurscommissie Gezondheid heeft in november 2018 ingestemd met de Innovatieagenda JGZ 3.0, en heeft voor de uitvoering hiervan voor drie jaren extra financiële middelen beschikbaar gesteld (2019 t/m 2021). Het programma kent een totale looptijd van 5 jaren, dus t/m 2023. De verwachting was dat de laatste twee jaren van het programma JGZ 3.0 (2022 en 2023) zouden worden gefinancierd door resultaten uit de eerste drie jaren.</p>
<b>Voorstel:</b>
<p>In de eerste jaren van de uitvoering van het programma JGZ 3.0 (2019 en 2020) zijn niet alle beschikbare middelen benut. In totaal gaat het hierbij om een bedrag van € 458.514, dat onbenut is gebleven. Dit heeft te maken met een aantal factoren. Het jaar 2019 was de opstartfase van het programma. Teams zijn opgeroepen om zich te melden om pilotprojecten uit te voeren. Het kostte tijd om deze pilotprojecten ook daadwerkelijk op te starten. In 2020 brak corona uit, waardoor het programma JGZ 3.0 in het voorjaar nagenoeg stil is komen te liggen en voor vertraging heeft gezorgd. In het najaar van 2020 is een doorstart gemaakt, met een nieuw programmteam, en met het</p>

Koersdocument als uitgangspunt. De verwachting is dat voor 2021 ook nog een deel van de middelen onbenut blijft. Bij het voorstel ter besluitvorming in oktober a.s. kunnen we hier een prognose van geven.

Het voorstel is:

1. Om de looptijd van het programma JGZ 3.0 met een jaar te verlengen, t/m 2024. Hiermee kan de vertraging en achterstand die is opgelopen worden ingelopen.
2. Om de onbenutte middelen uit de afgelopen jaren in te zetten voor de uitvoering van het programma JGZ 3.0 in 2022 t/m 2024. Daarmee kunnen de afgesproken resultaten uit de Innovatieagenda (vastgesteld in november 2018 door de Bestuurscommissie Gezondheid) alsnog behaald worden.

#### **Beoogd effect**

Het halen van de afgesproken resultaten uit de Innovatieagenda JGZ 3.0

#### **Argumenten**

1. Er worden geen extra financiële middelen gevraagd. De middelen zijn al ter beschikking gesteld, deze worden echter alleen op een ander moment ingezet.
2. Door het reserveren van deze onbenutte middelen voor 2022 t/m 2024 voor het programma JGZ 3.0 kunnen de resultaten van het programma worden behaald.

#### **Kanttekeningen/risico's**

JGZ 3.0 is een omvangrijk programma en het verloop is en blijft lastig te voorspellen. Door het beschikbaar houden van de financiële middelen is de voortgang van het programma echter wel gegarandeerd.

#### **Financiële consequenties**

Er zijn geen financiële consequenties. De middelen zijn al beschikbaar gesteld, deze worden echter alleen op een ander moment benut.

#### **Vervolgaanpak/uitvoering**

Na instemming van de Bestuurscommissie Gezondheid met de gekozen richting wordt dit concreet uitgewerkt in een inhoudelijk onderbouwde begroting voor de komende jaren. Deze wordt in de vergadering van 6 oktober a.s. aan de Bestuurscommissie Gezondheid voorgelegd, op basis waarvan definitieve besluitvorming over de inzet van de middelen kan plaatsvinden.

#### **Communicatie**

Interne communicatie naar betrokken medewerkers.  
Extern naar de gemeentelijke beleidsmedewerkers gezondheid.

#### **Besluit:**

niet vastgesteld

**Paraaf  
secretaris:**

<input type="checkbox"/> ongewijzigd vastgesteld	
<input type="checkbox"/> gewijzigd vastgesteld als volgt:	
Kopie naar auteur	

## OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

<b>Onderwerp</b>	Eerste bestuursrapportage 2021
<b>Voorstel ter behandeling in</b>	de vergadering van <b>de Bestuurscommissie Gezondheid</b>
<b>Status</b>	<input checked="" type="checkbox"/> Openbaar <input type="checkbox"/> Niet openbaar
<b>Portefeuillehouder</b>	J. Zoetendal
<b>Auteur</b>	M. Visser
<b>Bijlagen</b>	1. Eerste bestuursrapportage 2021
<b>Vergaderdatum</b>	17 juni 2021
<b>Agendapunt</b>	<b>8</b>
<b>Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)</b>	De bestuursrapportage is opgesteld door Iris Middel, Mark Visser, Richard Dijkhoff en Erwin Plantinga in overleg met de financieel adviseurs.
<b>OR/GO</b>	<input type="checkbox"/> OR instemming <input type="checkbox"/> OR advies <input type="checkbox"/> OR informatie <input type="checkbox"/> GO

### Conceptbesluit

1. Kennis te nemen van de eerste bestuursrapportage 2021 en deze door te geleiden naar de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur.

### Inleiding

Middels de bestuursrapportage wordt het Algemeen Bestuur geïnformeerd over de stand van zaken van de afgesproken resultaten in de begroting. Het Dagelijk Bestuur legt daarbij verantwoording af over de afwijkingen ten opzichte van de begroting, zowel inhoudelijk als financieel.

Nog steeds bepaalt corona het dagelijkse leven. Bij de uitbraak heeft niemand ooit kunnen vermoeden dat dit zo'n impact zou hebben. De coronacrisis en de effecten daarvan op de Veiligheidsregio spelen dan ook een grote rol in deze bestuursrapportage. De onvoorspelbaarheid en onzekerheid over het verloop maken dat het afgeven van een resultaat op dit moment erg lastig is.

Omdat voor alle kolommen geldt dat het op dit moment lastig is om een prognose af te geven, is ervoor gekozen hierover in de inleidende tekst een toelichting op te geven. In de kolomteksten wordt daarom niet meer ingegaan op de financiën. Ook zijn in de inleidende tekst de toelichtingen opgenomen inzake de programma overstijgende onderwerpen omgevingswet en evaluatie wet veiligheidsregio's.

De bestuurscommissie Gezondheid adviseert het dagelijks bestuur over de inhoud van het programma Gezondheid.

### Beoogd effect

Het algemeen bestuur in positie brengen om tussentijds bij te sturen.



### Argumenten

*1.1 De bestuursrapportage biedt een tussentijds moment voor het algemeen bestuur om haar controlerende rol uit te voeren*

Om het algemeen bestuur te helpen ook gedurende het jaar haar controlerende rol uit te kunnen oefenen, vertellen we formeel twee keer per jaar wat de stand van zaken is als het gaat om de in de begroting opgenomen doelen.

### Kanttekeningen/risico's

*1.1. De coronacrisis en ingestelde maatregelen maken het resultaat van Veiligheidsregio Fryslân onvoorspelbaar en onzeker*

Bij de tweede bestuursrapportage hopen we meer duidelijkheid te kunnen geven over de financiële resultaten.

### Financiële consequenties

Door de extreme onzekerheid van de duur en de impact van de coronacrisis is het voor nu ondoenlijk om een prognose af te geven over het te verwachten financieel resultaat aan het einde van het jaar.

De gemaakte meerkosten in het kader van het bestrijden en beheersen van de coronacrisis, waarvoor op basis van de wet Publieke Gezondheid extra taken en opdrachten zijn gekregen van de minister, worden ook in 2021 volledig vergoed door het ministerie van VWS.

### Vervolgaanpak/uitvoering

Het bestuurlijk proces ziet er als volgt uit:

Agendacommissie veiligheid – 2 juni, programma's Brandweer en Crisisbeheersing

Agendacommissie gezondheid – 2 juni, programma Gezondheid

Auditcommissie – 9 juni, gehele bestuursrapportage

Bestuurscommissie veiligheid – 16 juni, programma's Brandweer en Crisisbeheersing

Bestuurscommissie gezondheid – 17 juni, programma Gezondheid

Dagelijks Bestuur – 24 juni, gehele bestuursrapportage

Algemeen bestuur – 8 juli, gehele bestuursrapportage

### Communicatie

Voorlopig alleen schriftelijk.

### Besluit:

niet vastgesteld

ongewijzigd vastgesteld

gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf  
secretaris:**

# Bestuursrapportage

Januari - april 2021

## 1. Inleiding

### Programmaoverstijgende onderwerpen

Een aantal thema's speelt in meerdere of alle programma's. In deze rapportage vindt u hiervan een overzicht van de stand van zaken.

#### *Financiële effecten*

De coronacrisis en ingestelde maatregelen maken het resultaat van Veiligheidsregio Fryslân onvoorspelbaar en onzeker. Gelet op de ervaring van het afgelopen jaar heeft de crisis ongetwijfeld effect op de reguliere exploitatie. De impact op de rest van het jaar is op dit moment nog lastig in te schatten.

Voor de brandweer heeft de huidige situatie vooral effect op de vakbekwaamheid en vrijwilligersvergoedingen. Crisisbeheersing heeft in januari en februari hoofdzakelijk de crisisorganisatie ondersteund, daarna hadden medewerkers weer een beetje ruimte voor de reguliere werkzaamheden. Bij Organisatie zien we dat een aantal projecten vertraging oploopt, we verwachten in de loop van het jaar werk in te kunnen halen. Ook voor Gezondheid voorspellen we nu een nihil saldo voor onze activiteiten. Voor een aantal taken, zoals reizigersvaccinaties hebben we nog steeds (veel) minder inkomsten dan we begrootten. Het Ministerie van VWS compenseert dit financieel.

Op een aantal onderdelen verwachten we door de coronacrisis een lagere besteding, op andere onderdelen maken we meer kosten. Op totaalniveau zien wij op dit moment geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Het Ministerie van VWS vergoedt ook de gemaakte meerkosten van 2021 vanwege het bestrijden en beheersen van de coronacrisis. Voor dit werk gaf de minister ons op basis van de wet Publieke Gezondheid extra taken en opdrachten.

#### *Overige, externe ontwikkelingen*

#### **Omgevingswet**

De coronacrisis zorgde er vorig jaar voor dat de overheid de invoering van de Omgevingswet een jaar uitstelde. Nu, een jaar later, zijn we steeds nog niet uit de coronacrisis. Daardoor weten we niet of de Omgevingswet per 1 januari 2022 ingaat. Als Veiligheidsregio Fryslân koersen wij nog steeds op die datum. We verwachten dat het ons gaat lukken om dan klaar te zijn voor toepassing. We werken hierin samen met de Friese gemeenten via De Friese Aanpak.

De precieze impact op de afname van diensten voor Veiligheidsregio Fryslân is nog onzeker. We verwachten dat we vooral meer advies moeten gaan geven over gezondheid. Dit verwachten we door de prominente plek die het thema (terecht) krijgt in alle omgevingsvisies en -plannen.

Gezondheid betrekken in het ontwikkelen van de woon- en werkomgeving vraagt een nieuwe manier van denken en vakkundig en betrouwbaar advies. Uit een vraag aan onze gemeenten blijkt dat de kans groot is dat het aantal vragen aan GGD Fryslân toeneemt. Het werk dat uit deze vraag voortkomt, vraagt om een uitbreiding van de huidige formatie. Wij leggen de bestuurscommissie Gezondheid een aantal opties voor, waarna verwerking plaatsvindt in de kaderbrief 2023.

De Omgevingswet heeft ook impact op de manier van werken binnen Brandweer Fryslân en Crisisbeheersing. In het eerste kwartaal is de impact voor Brandweer Fryslân tot in detail in beeld gebracht. Dit heeft geleid tot een vernieuwde producten- en dienstencatalogus, die de bestuurscommissie in juni gepresenteerd krijgt. Onzeker is nog welke diensten meer of minder zullen worden gevraagd, waardoor we voorstellen om de komende twee jaren met hetzelfde budget te werken als er nu beschikbaar is. Ondertussen kijken we welke aanpassingen in de vraag er zijn. Zodat we op basis daarvan tot een gericht advies te komen over de middelen die nodig zijn en welke prijs daarbij past.

Op dit moment maken we voor bepaalde maatwerkpakketten meer kosten dan we in rekening brengen. Gelet op het uitgangspunt om de komende jaren met hetzelfde budget te blijven werken, stellen we voor om het tekort wat hierdoor ontstaat (€ 300.000 in totaal voor de jaren 2022, 2023, 2024) incidenteel te dekken. Dit verwoorden we in juni in een los voorstel aan de bestuurscommissie Veiligheid.

#### **Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)**

Door deze wet vallen de meeste ambtenaren per 1 januari 2020 onder het private arbeidsrecht. personeel in dienst van veiligheidsregio's zijn hiervan voorlopig uitgezonderd, mede door de onduidelijkheid over de rechtspositie van brandweervrijwilligers. We verwachten dat we ook komend jaar nog gebruik moeten maken van deze uitzonderingspositie. Mede hierdoor hoeven wij dit jaar geen voorbereidend werk uit te voeren. De incidenteel beschikbare middelen van € 100.000 kunnen blijven staan tot volgend jaar.

Ondertussen startte Veiligheidsregio Fryslân met de oprichting van een werkgeversvereniging. Deze is nodig om straks tot arbeidsvoorwaarden te komen die passen bij de nieuwe wet. We verwachten dat de vereniging per 1 januari 2022 een feit is. Zodat de veiligheidsregio's snel kunnen handelen wanneer het personeel van de veiligheidsregio's onder de Wnra valt.

#### **De evaluatie van de Wet veiligheidsregio's**

Afgelopen jaar heeft de minister van Justitie en Veiligheid de Wet veiligheidsregio's geëvalueerd en het evaluatierapport en kabinetsstandpunt naar de Tweede Kamer gestuurd. Deze bestempelde het onderwerp in februari van dit jaar als controversieel (met andere woorden: geen lopende zaak). Dit betekent dat een nieuw kabinet straks met de conclusies en aanbevelingen aan de slag gaat. Dan wordt ook duidelijk welke veranderingen dit voor Veiligheidsregio Fryslân met zich meebrengt. We verwachten dat deze beperkt zijn; dankzij aanpassingen in onze organisatiestructuur voldoen wij voor een deel al aan de aanbevelingen.

## 2. Programma Gezondheid

### Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

De coronapandemie is niet voorbij. De GGD staat daarom nog steeds voor een dubbele operatie: de bestrijding van het coronavirus en het herschikken en aanpassen van de bestaande vitale functies. Door meer technologie in te zetten hebben we de vitale dienstverlening zoveel mogelijk kunnen laten doorgaan. Door alle coronagerelateerde taken in een apart organisatieonderdeel onder te brengen, hebben we meer ruimte voor de reguliere processen. Waar nodig hebben we werkwijzen aangepast om het preventiewerk zoveel mogelijk te stimuleren; gezonde mensen zijn beter bestand tegen een virus.

Zoals vermeld in de vorige bestuursrapportage, staat door de dubbele operatie het personeel nog wel onder druk. Dit is onder andere voelbaar bij de eerder al als (potentieel) schaars gesignaleerde functies bij Forensische Geneeskunde, Jeugdgezondheidszorg, Medische Milieukunde en PGA. Wij proberen met goede arbeidsmarktcommunicatie hiervoor extra personeel aan te trekken.

### Stand van zaken overige resultaten

#### Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Covid-19 heeft nog steeds invloed op zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de JGZ. Inmiddels kunnen we vaker fysiek contact hebben met cliënten, een deel van contacten blijft digitaal verlopen. Momenteel zien we dat relatief veel afspraken worden uitgesteld. Ook is de opkomst bij consulten lager. In het derde en vierde kwartaal willen we deze consulten inhalen. De keuze van het bestuur om middelen van 2020 door te schuiven naar 2021 om inhaalwerkzaamheden te kunnen verrichten, helpt ons daarbij. Op scholen zien we dat klassen regelmatig in quarantaine moeten worden gesteld en dat wij als GGD het werk niet op de scholen kunnen uitvoeren. Hierdoor moeten we extra inspanning leveren om alle kinderen in beeld te krijgen. Onderzoeken laten daarnaast zien dat met name de kwetsbare gezinnen, kinderen en jongeren extra zwaar zijn getroffen door corona. Het is daarom belangrijk dat we deze groepen in beeld krijgen en bereiken met extra ondersteuning. De huidige werkwijzen worden op dit moment geëvalueerd. Onze prognose is dat we nog een jaar met aangepaste werkwijzen moeten werken.

#### Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Op dit moment kunnen we nog geen harde cijfers presenteren, maar de uitvoering van het RVP lijkt goed te verlopen. We verwachten begin juni weer nieuwe cijfers en zullen deze uiteraard met het bestuur delen.

#### Stevig ouderschap

Tijdens de eerste coronagolf leken mensen huiverig om hieraan mee te doen. Uit de huidige cijfers blijkt dat de huiverigheid vermindert. Er zijn signalen van toenemende problematiek waardoor de behoefte aan de steun van Stevig ouderschap mogelijk toeneemt, maar dit zal de komende tijd moeten uitwijzen.

#### Kansrijke start

Met name de lokale borging van de initiatieven is een punt van zorg. Het programma Kansrijke Start is één van de vele aandachtsgebieden die lokale coalitieleiders (beleidsadviseurs gemeente) hebben. Dit vertraagt de voortgang van Kansrijke Start op een aantal onderwerpen. Ook het verloop van lokale coalitieleiders binnen gemeenten is een aandachtspunt. Dit is overigens ook een landelijk signaal. Wanneer er voor dit programma geen blijvende aanjager is, zien wij het risico dat resultaten die we tot nu toe samen hebben bereikt niet worden bestendigd. We onderzoeken daarom of een koppeling met de Friese Preventie Aanpak mogelijk is. Bijvoorbeeld door de groep lokale coalitieleiders aan dit platform te verbinden. We voorzien een langere doorlooptijd voor dit programma. Hiervoor zullen we in het najaar een advies aan de Bestuurscommissie Gezondheid voorleggen.

#### Nu Niet Zwanger

Het project Nu Niet Zwanger verloopt goed. Het heeft door de uitbraak van corona wel vertraging opgelopen. Dit melden we ook in eerdere bestuursrapportages en bestuurlijke mededelingen. Ook voor dit project voorzien we daarom een langere looptijd. Een advies hierover leggen we voor aan de Bestuurscommissie Gezondheid.

#### Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

Voor de coördinatie van de voor- en vroegschoolse educatie hebben we te maken met hogere kosten. De reden hiervan: meer kinderen zonder JGZ-indicatie maken gebruik van het programma. Wij evalueren na de zomer.

#### Friese Preventie Aanpak (FPA)

De FPA verloopt volgens planning en is in lijn met de subsidieaanvraag die het ministerie van VWS honoreerde. Hiermee heeft de FPA tot 2024 € 690.000,- ter beschikking. Het Bestuurlijk Platform is gestart en heeft inmiddels 2 vergaderingen gehad. Het Programmteam startte in januari. Dit komt tweewekelijks bijeen. Het concept programmaplan is klaar en het Bestuurlijk Platform stelt dit op 4 juni vast. Alle partners leverden input voor het plan.

De VNG Lokale Preventieakkoorden heeft een positief advies gegeven over de Friese Preventieaanpak. Het regionale preventieakkoord voldoet aan de gestelde eisen. Alle Friese gemeenten kunnen dankzij dit advies en een lokale vertaling van de FPA het uitvoeringsbudget aanvragen. Zes gemeenten deden dit al.

Er is veel draagvlak en enthousiasme om gezamenlijk met FPA aan de slag te gaan, nieuwe partners melden zich aan en FPA geniet inmiddels al veel naamsbekendheid.

#### Epidemiologie

Inmiddels zijn analyses voor de Monitor Volwassenen en Ouderen afgerond. Voor de zomer ontvangen de gemeenten hiervan de eerste resultaten. Binnen de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid (AWPG) zijn momenteel 9 onderzoeken afgerond en 8 onderzoeken lopen nog.

#### TBC

De in eerdere rapportages aangekondigde inhaalslag van BCG-vaccinaties is inmiddels in volle gang. Onze verwachting is dat we voor de zomer weer op schema liggen. Ook hier pakt de keuze van het bestuur om middelen voor inhaalwerkzaamheden door te schuiven goed uit. We zien wel dat de opkomst bij oproepen te wensen over laat. Dit vraagt veel tijd en inspanning.

#### Bestrijding van het coronavirus

Onze bijdrage aan de bestrijding van het coronavirus verloopt goed. We hebben alle landelijke opschalingseisen gehaald. Vooruitlopend op de afbouw van dit werk zien we al wel een aantal personele uitdagingen. Hiervoor stellen we momenteel scenario's op. Wij zullen het bestuur hier uiteraard over informeren.

#### Overige Infectieziekten bestrijding

Door de Covid-19 maatregelen zien we landelijk dat de overige infectieziekten veel minder vaak voorkomen. Dit is een positieve bijkomstigheid van de maatregelen.

#### Samenwerking 3Noord

Naast de Forensische geneeskunde kijken we naar mogelijkheden om samen te werken op de onderdelen TBC, MMK (Milieu & Gezondheid) en Sense (herstructurering samenwerking).

De medische arrestantenzorg wordt in een aparte overeenkomst vastgelegd. Dit wordt mogelijk een aanbesteding waarop de partners binnen 3Noord zich conform landelijke afspraken gezamenlijk gaan inschrijven.

#### Zorg en Veiligheid

Er wordt gewerkt aan een structurele borging van de taken voor de Wet verplichte ggz (Wvvgz).

Voor het meldpunt niet-acute hulpvraag is voorgesteld om de lopende pilot te verlengen. Dit doen we in afwachting van een vastgestelde dienstverleningsovereenkomst en een randvoorwaardelijke data protection impact assessment (dpia). Daarnaast onderzoeken we de dossiervoering voor de Rapid Reponder GGZ.

#### Stand van zaken overige resultaten

##### Klant Contact Centrum (KCC)

Onze KCC-medewerkers ervaren een hoge werkdruk. Hierdoor staat ook de kanttevredenheid onder druk. Onze telefonie is niet volledig berekend op huidige taak, nu er door de uitbraak van corona meer werkzaamheden zijn. Het door de Bestuurscommissie gehonoreerde investeringsvoorstel voor contentintegratie zal hier naar verwachting een oplossing voor bieden.

### 3. Programma Crisisbeheersing

#### Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Sinds de uitbraak van het coronavirus in maart 2020 heeft de afdeling Crisisbeheersing zich volledig gefocust op de continuïteit en ondersteuning van de crisisorganisatie. De medewerkers van de afdeling Crisisbeheersing zijn nauw betrokken en voelen zich sterk verantwoordelijk. Het werk is voor iedereen anders dan voor de coronacrisis. Na ruim een jaar begint dit "zijn tol te eisen". Ofschoon er nog niet direct sprake is van een risico (dat kan leiden tot afwijkingen), houden wij de vinger aan de pols als het gaat om het waarborgen van de mentale frisheid van de medewerkers van de afdeling; in veel gevallen gaat het hierbij om maatwerk.

#### Stand van zaken overige resultaten

In ons Jaarplan 2021 hebben wij aangegeven dat we – afhankelijk van de fase waarin de coronacrisis zich bevindt – balans willen aanbrengen tussen het coronawerk, wettelijk verplichte werkzaamheden en overige taken. Op dit moment zijn er geen inhoudelijke afwijkingen in onze jaarplanning.

#### Coronawerkzaamheden

Naar aanleiding van het ingaan van de wet Tijdelijke wet maatregelen COVID-19 (1 december 2020) heeft VRF in januari 2021 op zowel bestuurlijk (Bestuurlijk Afstemmingsoverleg) als operationeel niveau (Operationeel Afstemmingsoverleg en Dedicated Team Bevolkingszorg) een nieuwe coördinatie- en afstemmingsstructuur ingericht.

In het BAO heeft afstemming plaatsgevonden over de volgende zaken:

- Consequenties van het kabinetsbeleid ("van avondklok, routekaart tot een openingsplan").
- Openbare orde en veiligheid ("Regionaal Handelingskader voor toezicht en handhaving").
- De positie van de Waddeneilanden, de maatschappelijke impact van de coronacrisis ("ruimte voor ondernemers").
- Evenementen ("vliegende start zodra het weer mag, afstemming over evenementenkalender").
- Geneeskundig ("in verbinding met partners in witte kolom v.w.b. voorbereiding op zwart scenario in de zorg").

#### Reguliere werkzaamheden ("op hoofdlijnen")

##### *Risico's in beeld*

- Het Rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden is in concept gereed en wordt binnenkort ter inzage gelegd; we stellen het Algemeen Bestuur in de vergadering van 8 juli 2021 voor om het herziene Rampbestrijdingsplan vast te stellen.
- Op dit moment wordt gewerkt aan een Plan van Aanpak voor het opstellen van het risicoprofiel. We streven ernaar om de Bestuurscommissie Veiligheid het risicoprofiel op 25 november 2021 – voorlopig - te laten vaststellen. Het risicoprofiel kan dienen als input voor het opstellen van het nieuwe Beleidsplan Veiligheid 2023-2026.
- Risicocommunicatie: inwoners zijn proactief geïnformeerd over corona, veilig schaatsen op natuurijs, cybercriminaliteit en online veiligheid, NL-Alert en WaarshuwingsAlarmSysteem(WAS)-palen.

##### *Crisisorganisatie (24/7 paraat)*

- Vakbekwame crisisfunctionarissen
  - Oefeningen en praktijksimulaties georganiseerd voor het CoPi, ROT en CoWa.
  - Doorontwikkelen van het nieuwe leren: op 16 december 2020 heeft uw Algemeen Bestuur het generieke rampbestrijdingsplan voor de BRZO-bedrijven in Fryslân vastgesteld. In april 2021 hebben de crisisfunctionarissen de eerste e-learning, die betrekking heeft op dit RBP, ontvangen.
- Inzetten van de Crisisorganisatie
  - GRIP-inzetten (branden in Dronrijp en Drachten, gaslekkage in Sneek, verward persoon met vuurwapen in Oosterwolde).
  - Geen GRIP (langdurige vorstperiode, vogelgriep, containers overboord geslagen op de Noordzee, stroomuitval Ameland, brand in machinekamer Koegelwieck).
- Overdracht Meldkamer Noord-Nederland en RCC aan Politie.
  - In het eerste kwartaal 2021 is de Meldkamer Noord-Nederland formeel overgedragen aan de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) van de Politie. Daarnaast heeft VRF haar 2/3

aandeel in het eigendomsrecht van het RCC verkocht aan de Politie (“sindsdien huurt VRF deze ruimte van de Politie”).

*Evalueren*

- COT “Leerevaluatie RBT Coronacrisis” (afgestemd en besproken in het BAO).
- Op 1 december 2020 heeft de Inspectie Justitie & Veiligheid alle Veiligheidsregio’s gevraagd om in plaats van de jaarlijkse systeemtest – die in 2020 verviel – een zelfevaluatie van de aanpak COVID-19 uit te voeren over de periode 11 maart 2020 (Opschaling Veiligheidsregio’s naar GRIP-4) tot 1 december 2020 (inwerkingtreding Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19). We hebben de zelfevaluatie in maart in het BAO besproken en vervolgens aangeleverd bij de Inspectie.



## 4. Programma Brandweer

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

- Vakbekwaamheid

Het oefenen (vakbekwaam blijven) heeft vanwege de coronamaatregelen in de afgelopen maanden beperkt en vooral digitaal plaatsgevonden. Bijvoorbeeld in de vorm van e-modules en webinars. Later is er ook weer gestart met fysiek oefenen in kleine groepen. Brandweer Fryslân gebruikte hiervoor als uitgangspunt de landelijke richtlijnen en brancheafspraken. Zo hebben we bijvoorbeeld de richtlijn 'Vakbekwaam blijven' in maart van dit jaar aangepast aan de huidige omstandigheden. Vanaf mei starten we weer met realistisch oefenen. Na de zomer staat dit voor het merendeel van de posten gepland. Aandachtspunt is dat we vorig jaar verwachtten dat oefeningen dit jaar ingehaald konden worden. Nu het coronavirus langer aanhoudt weten we dat van inhalen geen sprake is. We zetten volop in op het reguliere oefenprogramma.

In het eerste kwartaal is de eerste manschapopleiding van het jaar gestart (vakbekwaam worden). De werving en selectie van nieuwe vrijwilligers is tijdens de coronacrisis achtergebleven. We speelden hierop in door het werving- en selectieproces te bespoedigen. Dit deden we door tijdelijk op een andere manier de drie-maandenstage van nieuwe vrijwilligers invulling te geven. Het is nog de vraag welk effect de verminderde aanwas heeft de komende kwartalen heeft voor de manschapopleidingen. Wellicht kunnen we opleidingsklassen niet vullen en het is nog onduidelijk of de BON voldoende capaciteit heeft om de doorgeschoven klassen te kunnen aanbieden. Onder de huidige omstandigheden is de verwachting dat op de posten vrijwilligersvergoeding en vakbekwaamheid ruimte zal ontstaan.

- Brandweeropleidingen Noord (BON)

De BON is hard geraakt door de coronacrisis en heeft een aantal maanden de planning voor opleidingen en oefeningen stil moeten leggen. Gevolg is dat een deel van de inkomsten zijn komen te vervallen. Door fors te snijden in de kosten hebben ze het verlies weten te beperken. Tevens wordt waar mogelijk geprobeerd de vervallen opleidingen en oefeningen opnieuw aan te bieden. De BON heeft binnenkort een KAB (Kwaliteit Aanbieders Brandweeropleidingen) heraudit van het Instituut Fysieke Veiligheid gepland, omdat de eerste audit niet is gehaald. Mocht de heraudit niet gehaald worden, dan heeft dat op meerdere vlakken (financiële) gevolgen voor ons. Het resultaat voor de BON is eveneens zeer onvoorspelbaar. Dit hangt samen met de afhankelijkheid van de versoepelingen van de coronamaatregelen. Indien noodzakelijk zullen tegenvallende resultaten in overleg worden verrekend met de veiligheidsregio's van de drie noordelijke provincies.

- Lange en onbetrouwbare levertijden

Door het coronavirus staan (voertuig)leveranciers onder druk. Daardoor hebben we te maken met lange en onbetrouwbare levertijden van onderdelen en voertuigen. Onze investeringsplanning is daardoor ongewis. Onder de huidige omstandigheden is de verwachting dat hierop ruimte zal ontstaan.

- Taakdifferentiatie

Het huidige systeem van een aparte rechtspositie voor brandweervrijwilligers is in strijd met Europese wet- en regelgeving. Om fundamenteel onderscheid tussen vrijwilligers en beroepskrachten te maken heeft de Denktank Taakdifferentiatie een denkrichting uitgewerkt. Hiervan is eind vorig jaar een impactanalyse van gemaakt, nadat veiligheidsregio's input leverden. In vergelijking met andere veiligheidsregio's heeft de voorgestelde denkrichting voor Fryslân beperkt impact. Voor de Waddeneilanden is gevraagd om maatwerk vanwege hun bijzondere positie. Nu het huidige kabinet demissionair is en we in afwachting zijn van hoe dit zich voltrekt in nieuwe formatie, verwachten wij dat op zijn vroegst in oktober nieuwe stappen worden gezet. De uitkomst van dit proces is ongewis. De raden van de Friese gemeenten zijn in maart van dit jaar via een brief over dit thema geïnformeerd.

## Stand van zaken overige resultaten

- Evaluatie Dekkingsplan 2.0

Het huidige Dekkingsplan 2.0 gaan we evalueren. Een projectgroep is hier onlangs mee gestart. Het Dekkingsplan 2.0 is in oktober 2017 vastgesteld door het bestuur van Veiligheidsregio Fryslân. In de Wet Veiligheidsregio's staat, dat iedere vier jaar een nieuw dekkingsplan vastgesteld dient te worden en dit is ook zo met het bestuur afgesproken. De evaluatie moet uitwijzen of, en zo ja in welke hoedanigheid, het Dekkingsplan 2.0 verlengd zou kunnen worden.

- Natuurbrandbeheersing – gebiedsgerichte aanpak

De uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing heeft vorig jaar door de coronacrisis verder vertraging opgelopen. Dit geldt tevens voor de uitvoering van de Risico Index Natuurbrand (RIN), dat onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak is en gebruikt wordt om bij de opstart van nieuwe natuurgebieden de risico's in kaart te brengen. De planning die oorspronkelijk in 2018 is opgesteld, hebben we in maart van dit jaar herzien om te anticiperen op de huidige situatie rond corona. Het bestuur wordt via de Bestuurscommissie Veiligheid geïnformeerd over de herziene planning en op de hoogte gehouden van de voortgang.

- Bluswatervoorziening

De Bestuurscommissie Veiligheid heeft in juni 2018 opdracht gegeven een kader te ontwikkelen voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân. Een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van diverse gemeenten, natuurbeheerders, LTO, Vitens, Wetterskip Fryslân en Brandweer Fryslân, heeft zich over dit vraagstuk gebogen en het rapport Fjoer en Wetter opgeleverd. In het rapport zijn drie sporen uitgewerkt om de bluswatervoorziening te optimaliseren en restrisico's terug te dringen. In de bestuurscommissie van juni a.s. praten we het bestuur bij over de voortgang van het project. Ook vragen we daarnaast om de "Handreiking generieke maatregelen" vast te stellen, zodat de implementatie en borging kan starten.

- Bouwagenda – adequate huisvesting

Met de besluitvorming over taakdifferentiatie in het verschiet, hebben we het bestuur vorig jaar geïnformeerd over het bevroren van grootschalige nieuwbouw- en verbouwplannen. Nu we verwachten dat het proces rondom taakdifferentiatie op zijn vroegst in het najaar vervolg krijgt, zijn we van plan de bouwagenda weer op te starten. Vanwege de verminderde staat van een aantal brandweerposten is dit onontkoombaar. We informeren het bestuur over de herziene planning via de Bestuurscommissie Veiligheid.

- Resultaten begroting 2021

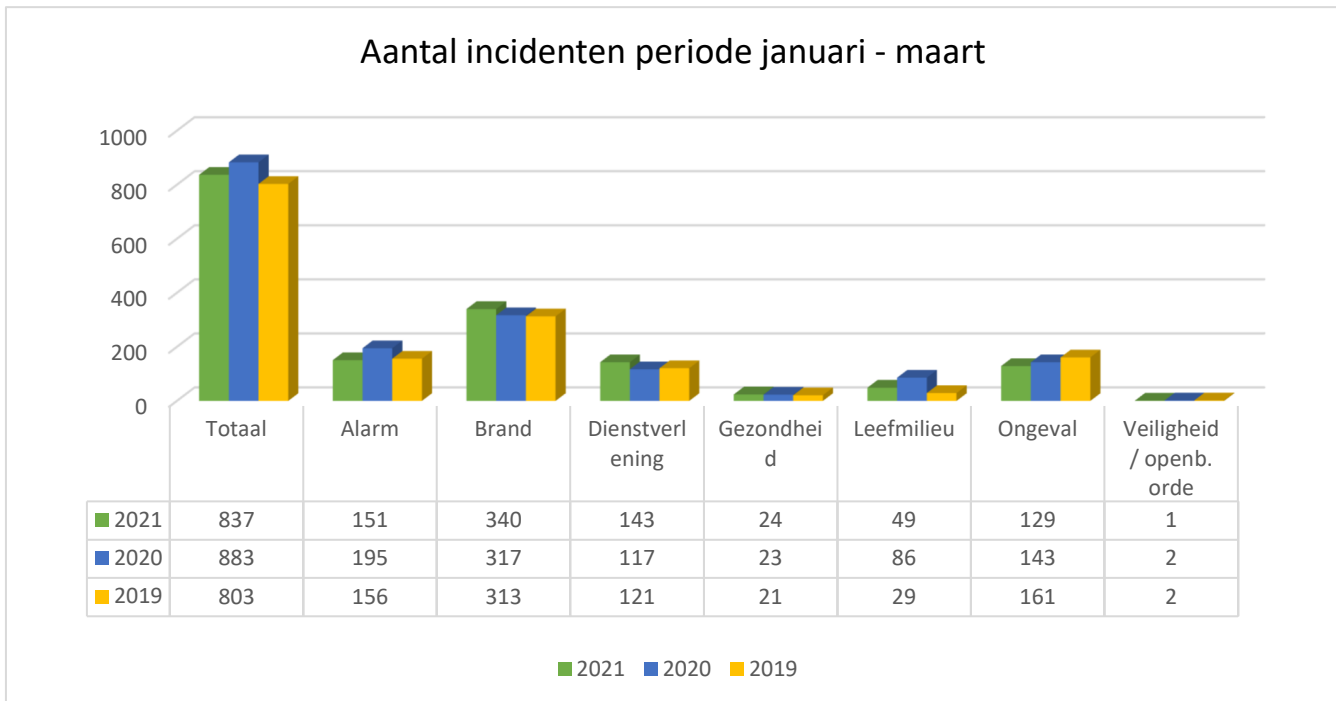
In aanvulling op de hiervoor genoemde onderwerpen liggen we ten aanzien van de gestelde resultaten voor 2021 grotendeels op koers. Er zijn een aantal uitzonderingen:

- De implementatie van het besluit over taakdifferentiatie wordt opgeschort. Zie de toelichting hierboven.
- De verbetering van datakwaliteit en concretisering van het informatiebeleidsplan is in afwachting van het Veiligheidsregio Fryslân-brede informatiebeleidsplan. De beoogde oplevering hiervan is begin 2022. Van daaruit kijken we verder naar (gezamenlijke) resultaten en prioriteiten.

- De strategische personeelsplanning vrijwilligers is afhankelijk van het project kernregistratie personeel. Dit wordt in 2022 opgeleverd. Daarmee schuiven de resultaten door naar volgend jaar.

• Repressieve cijfers

Het aantal incidenten van januari tot en met maart dit jaar, waarvoor een Friese brandweereenheid is gealarmeerd, bedraagt in totaal 837. Ten opzichte van voorgaande jaren is dit geen afwijking. De classificaties brand en dienstverlening tonen een lichte stijging in vergelijking met 2019 en 2020. De oorzaak daarvan is niet bekend.



Bron: kerncijfers incidenten IFV

## 5. Programma Organisatie

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

### *Toekomstbestendige Bedrijfsvoering*

2021 is het eerste volledige jaar waar middelen beschikbaar zijn in het kader van Toekomstbestendige Bedrijfsvoering. Deze middelen zetten we in om de kwaliteit van de ondersteunende diensten en vooral het informatiemanagement op orde te brengen.

Naast de structurele middelen van € 1,2 miljoen zijn er incidentele middelen beschikbaar. Ook is er een bedrag overgeheveld van vorig jaar. Al met al hebben we dit jaar bijna € 2,3 miljoen te besteden. Een substantieel bedrag waarmee we hopelijk grote en noodzakelijke stappen kunnen zetten om de bedrijfsvoering te verbeteren.

Vanwege dit grote belang doen we er alles aan om de middelen snel en effectief in te zetten. Ondanks de coronacrisis verwachten we dat we een groot deel van de beschikbare middelen kunnen omzetten in kennis, nieuwe systemen of extra formatie. Met als doel: de basis op orde krijgen. Voorlopig gaan we ervan uit dat we alle middelen aan het einde van het jaar grotendeels besteed hebben. Bij de volgende bestuursrapportage kunnen we hiervan een betere indicatie geven.

### *Begroting 3.0*

2022 is het laatste jaar van de beleidsplannen die opgesteld zijn. Dat houdt in dat er voor 2023 een nieuw beleidsplan opgesteld moet worden. We werken nu met drie beleidsplannen: Veiligheid, Gezondheid en Organisatie. Het is de vraag of deze opzet nog steeds voldoet aan de wensen van het bestuur.

Daarom gaan we dit jaar een traject 'Begroting 3.0' starten. We onderzoeken hoe wij het bestuur in de toekomst het beste kunnen informeren en welke inrichting van de begroting daarbij past. De auditcommissie speelt hierin een belangrijke rol. De uitkomsten vormen de basis voor de opzet van de beleidsplannen en passen we daarna toe in de toekomstige kaderbrieven, begrotingen en jaarverslagen.

Stand van zaken overige resultaten

### *Digitale dienstverlening*

In de begroting hebben we vermeld dat opleveren van de eerste resultaten mogelijk is wanneer het Informatiemanagement-plan (IM-plan) concreet is. Dit proces heeft door de coronacrisis wat vertraging opgelopen. Zo stonden de eerste beleidsvoorstellen niet in de kaderbrief 2022, maar in de begroting 2022. De oorspronkelijke planning ging ervan uit dat de complete inventarisatie van projecten en verbetervoorstellen in de kaderbrief 2023 opgenomen zou worden. We verwachten nu dat in de kaderbrief de eerste voorstellen staan en dat de totale inventarisatie bekend is als we de begroting van 2023 opstellen.

### *Duurzaamheid*

Door de coronacrisis is er het afgelopen jaar minder aandacht geweest voor de duurzame ambities van de veiligheidsregio. Toen er weer wat ruimte ontstond, is het thema opgepakt. In december heeft het dagelijks bestuur de ambities vastgesteld die Veiligheidsregio Fryslân wil bereiken om haar bijdrage te leveren aan de Sustainable Development Goals. Deze ambities bestaan uit: mobiliteit, energie en anders organiseren.

### *Uitstekend werkgeverschap*

Wij hebben de ambitie om een Great Place to Work te zijn. In 2019 kregen we dit certificaat al, een jaar eerder dan gehoopt. In 2020 hebben we vervolgens geen uitvoering gegeven aan de certificering. Omdat de prioriteit binnen de organisatie volledig lag op de centrale rol in de coronacrisis. Voor 2021 pakken we de draad weer op en gaan we opnieuw voor een beoordeling als Great Place to Work.

### *Tevredenheid bestuur*

In de periode van november 2020 tot februari 2021 hielden we een bestuurderstevredenheidsonderzoek. De uitkomsten hiervan waren positief. Bestuurders stemden positief over zaken als de bestuurlijke inrichting, de wijze van overleggen, de behandeling van de onderwerpen en de voorbereiding van de onderwerpen. Uiteraard zijn er ook een aantal verbeterverzoeken, zoals meer voorbereidingstijd voor de ambtelijke ondersteuning van gemeentes en meer digitaal vergaderen.

Een bestuurlijke begeleidingscommissie gaat nu de aanbevelingen bespreken en daar mogelijk acties aan koppelen. Zij doen op 8 juli een voorstel aan het Algemeen Bestuur.

#### *Betaaltermijn*

Veiligheidsregio Fryslân streeft er al jaren naar om facturen snel te betalen. In de beginjaren van de organisatie was de betaaltermijn lang. Omdat wij veel gebruik maken van kleine, lokale ondernemers en zij ons aanspraken op het te lang uitblijven van betaling van hun facturen, is de ambitie uitgesproken om de betaaltermijn te verbeteren. Dit is de afgelopen jaren goed gelukt.

Ook in de begroting 2021 stond een ambitie. Namelijk om, net als voorgaande jaren, 95% van de facturen binnen 14 dagen te betalen. In de eerste vier maanden zijn 89% van de facturen binnen deze termijn betaald. Dit is een flinke verbetering ten opzichte van vorig jaar. Toen betaalden wij in de eerste vier maanden 77% van de facturen binnen 14 dagen. Ook is de gemiddelde betaaltermijn fors gedaald van gemiddeld 11 dagen in 2020 naar 8 dagen in 2021.

## OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

<b>Onderwerp</b>	<b>Begroting 2022, eerste begrotingswijziging 2021 en jaarrekening 2020</b>
<b>Voorstel ter behandeling in</b>	de vergadering van <b>de Bestuurscommissie Gezondheid</b>
<b>Status</b>	<input checked="" type="checkbox"/> Openbaar <input type="checkbox"/> Niet openbaar
<b>Portefeuillehouder</b>	J. Zoetendal
<b>Auteur</b>	Erik Knoll
<b>Bijlagen</b>	1. Overzicht zienswijzen begroting 2022, eerste begrotingswijziging 2021 en jaarrekening 2020
<b>Vergaderdatum</b>	<b>17-06-2021</b>
<b>Agendapunt</b>	<b>9</b>
<b>Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)</b>	
<b>OR/GO</b>	<input type="checkbox"/> OR instemming <input type="checkbox"/> OR advies <input type="checkbox"/> OR informatie <input type="checkbox"/> GO

### Conceptbesluit

- Het dagelijks bestuur te adviseren om de begroting 2022, eerste begrotingswijziging 2021 en jaarrekening 2020, wat betreft het programma Gezondheid, ongewijzigd voor te leggen aan het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Fryslân

### Inleiding

Na behandeling van de concept documenten in de Agendacommissies, Bestuurscommissies en de Audit Commissie heeft het Dagelijks Bestuur de begroting 2022, eerste begrotingswijziging 2021 en jaarrekening 2020 aangeboden aan de colleges van b&w en de gemeenteraden van de Friese Gemeenten.

De gemeenten zijn gevraagd hierop hun zienswijze te geven. Veiligheidsregio Fryslân is van en voor de gemeenten: het is daarom belangrijk dat de inhoudelijke en financiële doelen aansluiten bij die van de gemeenten. In de bijlage vindt u het overzicht van de ingediende zienswijzen tot nu toe.

Veertien van de achttien gemeenten is voornemens geen zienswijze in te dienen. Wel geven drie gemeenten een algemene opmerking. Van een gemeente komt het verzoek om in een volgende aanbestedingsbrief ook een uitvoerige toelichting te geven op de jaren volgend op het begrotingjaar. Bij de volgende cyclus zullen wij hier gehoor aan geven. Twee gemeenten geven aan zorg te hebben over de verdere uitzettingen van de begroting, in relatie tot de financiële situatie van de gemeenten. Zij roepen ons op om kritisch te blijven op verdere stijgingen en te blijven nadenken over wijzen om uitgaven te beperken.

Drie gemeenten zijn voornemens een zienswijze in te dienen ten aanzien van de begroting 2022. Twee gemeenten willen dat de bijdrage aan de Veiligheidsregio in de begroting 2022-2025 niet wordt geïndexeerd. Een gemeente verzoekt om het saldo boven de minimale omvang van de egalisereserve, verminderd met de benodigde middelen voor de tweede fase van toekomstbestendige bedrijfsvoering, in mindering te brengen op de gemeentelijke bijdragen vanaf 2022.

Wij zijn ons bewust van de financiële posities bij de gemeenten en in dit kader zijn de reacties dan ook

goed te begrijpen. Veiligheidsregio Fryslân is daarom kritisch op kostenontwikkelingen en waar mogelijk worden uitzettingen zelf opgelost. Het indexeren van de begroting voor de jaren 2022-2025 is bedoeld om de verwachte effecten van de Cao-onderhandelingen te dekken, alsook de stijgende werkgeverlasten en de ontwikkeling van de consumentenprijzen. Het verzoek om de begroting voor de jaren 2022-2025 niet te indexeren heeft dan ook een zeer grote financiële impact en is daarmee direct van invloed op het takenpakket van de organisatie.

Naar onze mening bieden de voorliggende stukken een goed perspectief voor de gemeenten: de gemeentelijke bijdrage kan voor de komende jaren op hetzelfde niveau blijven als eerder aangekondigd in de kaderbrief 2022-2025. Ook wordt de egalisereserve aangevuld zodat de omvang weer binnen de gestelde bandbreedte zit. Bovendien kan met ingang van 2023 de bekostiging van de eerder afgesproken noodzakelijke investering in toekomstbestendige bedrijfsvoering (in totaal € 1,2 miljoen structureel) plaatsvinden zonder verhoging van de gemeentelijke bijdragen. De egalisereserve is bedoeld om toekomstige schommelingen op te vangen. Als de toekomstige resultaten daar aanleiding toe geven zullen wij met u het gesprek aangaan en de mogelijkheden verkennen om de gemeentelijke bijdrage naar beneden bij te stellen.

Bovenstaande in acht nemende, vraag ik u om het dagelijks bestuur te adviseren alle documenten zonder wijziging voor te leggen aan het algemeen bestuur.

#### **Beoogd effect**

Bestuurlijk goedkeuring over de te behalen resultaten voor 2022, de aangepaste middelen voor 2021 en de verantwoording over 2020.

#### **Argumenten**

##### *1.1 De meeste gemeenten stemmen in met de stukken zoals ze voorliggen*

Van de achttien gemeenten kiest een ruime meerderheid ervoor om geen zienswijze in te dienen voor alle stukken. Dit wil zeggen dat zij het bestuur mee willen geven om de stukken zoals ze aan de gemeenten zijn voorgelegd ongewijzigd vast te stellen.

##### *1.2 Dit maakt het mogelijk om de beschreven resultaten voor een veilig en gezond Fryslân de komende jaren te realiseren*

De begroting beschrijft welke resultaten de organisatie het komende jaar wil realiseren. Door de stukken ongewijzigd vast te stellen kan Veiligheidsregio Fryslân de lijn voortzetten van de afgelopen jaren en zich maximaal inzetten voor een veilig en gezond Fryslân.

##### *1.3 Met vaststelling van de eerste begrotingswijziging 2021 en de begroting 2022 zal de gemeentelijke bijdrage niet worden verhoogd.*

Door het vaststellen van de eerste begrotingswijziging 2021 stemt het bestuur in met het toevoegen van € 0,73 miljoen aan de egalisereserve. Bij het vaststellen van de begroting 2022 wordt ook een toevoeging aan de egalisereserve gedaan voor een bedrag van € 0,39 miljoen.

De gemeentelijke bijdrage kan daardoor op hetzelfde niveau blijven, ook voor de volgende jaren zoals aangekondigd in de kaderbrief 2022-2025.

##### *1.4 Met vaststelling van de eerste begrotingswijziging 2021 en de begroting 2022 wordt de egalisereserve aangevuld zodat de omvang weer binnen de gestelde bandbreedte zit*

Door het vaststellen van de eerste begrotingswijziging 2021 stemt het bestuur in met het toevoegen van € 0,73 miljoen aan de egalisereserve. Bij het vaststellen van de begroting 2022 wordt ook een toevoeging aan de egalisereserve gedaan voor een bedrag van € 0,39 miljoen. Per 01-01-2022 heeft de reserve daarmee een omvang van € 2,1 miljoen (%), wat oploopt tot € 2,49 (%) per 31.12.2022.

### Kanttekeningen/risico's

1.1 Ondanks dat maar drie van de achttien gemeenten een zienswijze hebben ingediend, leggen wij deze zienswijzen niet naast ons neer leggen maar kijken we wat we ervan kunnen overnemen

Wij vinden het belangrijk om voor iedere zienswijze en opmerking te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om gemeenten hierin tegemoet te komen. Zoals u in de inleiding hebt kunnen lezen, spant Veiligheidsregio Fryslân zich maximaal in om kostenstijgingen te voorkomen. Met het voorstel in de voorliggende stukken komen wij ook tegemoet aan eerder ingediende zienswijzen om de egalisatiereserve weer op peil te brengen.

### Financiële consequenties

Over het jaar 2020 presenteren wij een resultaat van € 3,79 miljoen. Dit is te verklaren doordat veel regulier werk is blijven liggen vanwege de inzet voor de coronacrisis. Het voorstel is om dit resultaat te reserveren voor met name het inhalen van werk (€ 2,31 miljoen) en voor de toekomstige kosten van het verplichte zogenaamde 2<sup>e</sup> loopbaanbeleid bij de brandweer (€ 0,54 miljoen). Voorstel is om het restant van € 0,94 miljoen toe te voegen aan de egalisatiereserve.

De aanpassingen van de begroting 2021 leidt tot een voordeel van € 0,73 miljoen. Dit betreft het saldo van de uitzettingen voor de beleidsvoorstellen IM, een hogere Bdur, de vrijval van kapitaallasten en lagere rentelasten. Wij stellen voor om dit voordeel toe te voegen aan de egalisatiereserve.

De begroting 2022 leidt tot een resultaat van € 0,39 miljoen. Dit betreft het saldo van de uitzettingen voor de beleidsvoorstellen IM en lagere rentelasten. Wij stellen voor om dit voordeel toe te voegen aan de egalisatiereserve.

### Vervolgaanpak/uitvoering

Het dagelijks bestuur verzamelt de adviezen van alle commissies en bepaalt op basis hiervan of zij de stukken wel of niet ongewijzigd voorlegt aan het algemeen bestuur.

Het algemeen bestuur besluit hierover op 8 juli aanstaande.

### Communicatie

Geen.

### Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf  
secretaris:**



Overzicht zienswijzen jaarrekening 2020, begrotingswijziging 2021 en begroting 2022

Naam Gemeente	Datum besluitvorming raad	Voorstel college aan raad	Besluit van de raad
Achtkarspelen	3 juni 2021	Zienswijze: Jaarlijks draagt onze gemeente een fors bedrag bij aan diverse gemeenschappelijke regelingen waaronder de uwe. Keer op keer wordt de gemeente daarbij geconfronteerd met stijgende bijdragen, ook in tijden dat gemeenten het juist zwaar hebben. We zijn van mening dat wanneer onze gemeente door middel van diverse vergaande ombuigingen de broekriem moet aanhalen, dat dan de gemeenschappelijke regelingen niet kunnen achterblijven. Daarom willen wij dat de bijdrage aan Veiligheidsregio Fryslân in de begroting 2022-2025 niet wordt geïndexeerd.	
Ameland	17 mei 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.
Dantumadiel	25 mei 2021	Geen zienswijze. Wel een algemene opmerking over de stijging van de gemeentelijke bijdrage in relatie tot de financiële situatie van de gemeente. Zorgen over de verdere uitzettingen van de begroting. Verzoek om kritisch te blijven op verdere stijgingen en te blijven nadenken over wijzen om uitgaven te beperken.	
Harlingen	19 mei 2021	Geen zienswijze	Geen zienswijze.
Heerenveen	20 mei 2021	Geen zienswijze	Geen zienswijze.
Leeuwarden	2 juni 2021	Geen zienswijze. Verzoek om in de volgende aanbestedingsbrief ook een uitvoerige toelichting te geven op de financiële ontwikkeling voor de jaren volgend op het begrotingsjaar.	
Ooststellingwerf	29 juni 2021	Geen zienswijze	
Opsterland	7 juni 2021	Geen zienswijze.	
Noardeast Fryslân	27 mei 2021	Geen zienswijze. Wel een algemene opmerking over de stijging van de gemeentelijke bijdrage in relatie tot de financiële situatie van de gemeente. Zorgen over de verdere uitzettingen van de begroting. Verzoek om kritisch te blijven op verdere stijgingen en te blijven nadenken over wijzen om uitgaven te beperken.	
Schiermonnikoog	18 mei 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.
De Fryske Marren	2 juni 2021	Zienswijze: Eind 2021 bereikt de egaliseriereserve al de gewenste minimale omvang. Verdere toevoegingen zijn dus niet nodig. Wij verzoeken u daarom de genoemde bedragen, verminderd met de nog benodigde middelen voor de tweede fase van de toekomstgerichte bedrijfsvoering, in mindering te brengen op de gemeentelijke bijdragen vanaf 2022.	
Smallingerland	8 juni 2021	Geen zienswijze.	
Súdwest Fryslân	3 juni 2021	Geen zienswijze.	
Terschelling	9 juni 2021	Geen zienswijze.	
Tytsjerksteradiel	3 juni 2021	Zienswijze: Jaarlijks draagt onze gemeente een fors bedrag bij aan diverse gemeenschappelijke regelingen waaronder de uwe. Keer op keer wordt de gemeente daarbij geconfronteerd met stijgende bijdragen, ook in tijden dat gemeenten het juist zwaar hebben. We zijn van mening dat wanneer onze gemeente door middel van diverse vergaande ombuigingen de broekriem moet aanhalen, dat dan de gemeenschappelijke regelingen niet kunnen achterblijven. Daarom willen wij dat de bijdrage aan Veiligheidsregio Fryslân in de begroting 2022-2025 niet wordt geïndexeerd.	
Vlieland	31 mei 2021	Geen zienswijze.	
Waadhoeke	20 mei 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.
Weststellingwerf	28 april 2021	Geen zienswijze.	Geen zienswijze.

Samenvatting	Voorstel aantal gemeenten	Besluit aantal gemeenten
Zienwijze	3	
Geen zienswijze/instemmen	15	6
Nog niet binnen	0	12
<b>Totaal</b>	<b>18</b>	<b>18</b>